

Eindrapport

Panorama van het subregionale landschap: de RESOC's

Helga Coppens

Eef Stevens

Augustus 2006

WAV-Rapport

Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming
Interuniversitair samenwerkingsverband
E. Van Evenstraat 2 blok C – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpunt@wav.kuleuven.be
www.steunpuntwav.be

Panorama van het subregionale landschap: de RESOC's

Helga Coppens & Eef Stevens

Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma

Met ondersteuning van het departement Werk en Sociale Economie en het ESF ESF: de Europese bijdrage tot de ontwikkeling van de werkgelegenheid door inzetbaarheid, ondernemerschap, aanpasbaarheid en gelijke kansen te bevorderen en door te investeren in menselijke hulpbronnen

Acht is meer dan duizend

Eindrapportering Steunpunt WAV

Acht is meer dan duizend

Schertsende woordspeling met het telwoord *acht*, in de betekenis van zorgvuldige behartiging van zijn zaken, b.v. goed *acht* slaan op zijn zaken is veel waard; Harreb. I, 9. Ook in het Nederduits komt deze zegswijze voor; zie Eckart, 4: *Acht is mehr as Dûsend*, Acht geben ist besser als Tausende besitzen.

(Bron: Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren)

Sinds 1991 heeft het Steunpunt WAV aandacht voor cijfers over de arbeidsmarkt. Geen databank of ze werd niet door het Steunpunt WAV uitgediept, geen indicator of hij werd niet ontrafeld. Tussen de talrijke beschikbare data tracht het Steunpunt WAV het juiste gegeven op te sporen en te duiden, het cijfer dat de arbeidsmarkt op de meest nauwkeurige manier kenschetst. Met degelijke analyses en een gezonde scepsis ten aanzien van spectaculaire cijfers, ontwikkelde het Steunpunt WAV zich tot een draaischijf voor betrouwbare en toegankelijke arbeidsmarktinformatie. Want acht slaan op cijfers is meer dan goochelen met duizendtallen.

Na 16 jaar activiteit is het Steunpunt WAV zijn laatste werkingsjaar ingegaan. Vanaf 1 januari 2007 zal een nieuw Steunpunt WESO (Werk en Sociale Economie) het monitoren en de analyse van de Vlaamse arbeidsmarkt voortzetten.

Traditiegetrouw rondt het Steunpunt WAV zijn werkzaamheden af met een ambitieuze jaarrapportering. In acht eindrapporten – die het klassieke Jaarboek vervangen – laat het Steunpunt WAV zijn erfenis achter. Aan de hand van acht verschillende bronnen laten we zien hoe men, afhankelijk van de aard van de bron, het basismateriaal op een verschillende manier moet analyseren, wil men zinvolle uitspraken doen over de werking van onze arbeidsmarkt.

De acht rapporten staan model voor de specifieke bijdrage van het Steunpunt WAV. Ze geven aan op welke manier het Steunpunt WAV slapende bronnen heeft doen ontwaken en tonen hoe ontsloten databronnen nieuwe inzichten kunnen verschaffen over de werking van de arbeidsmarkt.

De acht bronnen zijn uiteenlopend van aard. We doen een beroep op eenmalige en jaarlijks weerkerende enquêtes, op paneldata, administratieve bronnen en steekproeven uit administratieve bronnen. We tonen hoe deze data ontsloten worden, hoe gegevens kunnen gekoppeld worden, welke indicatoren we ontwikkelen en hoe de samenstelling van verschillende bronnen nieuwe analysemogelijkheden creëert.

We willen de lezer evenwel niet tarten met zware methodologische traktaten. Na een beknopte beschrijving van de bron en haar meerwaarde, biedt elk eindrapport een stevige inhoudelijke analyse van een hedendaags arbeidsmarktthema. De acht rapporten behandelen diverse aspecten zoals de loopbaanpatronen van Vlamingen, de combinatie van werk en gezin, de loonverschillen tussen werkenden, het profiel van arbeid in de paritaire comités, enzovoort.

De acht rapporten verschijnen op onze website. U kan ze integraal downloaden via Publicaties, Rapporten, Eindrapporten WAV.

Met een seminar op de Arbeidsmarktonderzoekersdag op 19 december 2006, waarin we deze eindrapporten zullen toelichten, valt definitief het doek over het Steunpunt WAV.

Meer informatie over de laatste Arbeidsmarktonderzoekersdag vindt u op onze website.

Inhoudsopgave

Raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid: even kennismaken	5
a. Situering	5
b. Waarde van de raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid voor arbeidsmarktonderzoek	5
c. Een greep uit de WAV-publicaties op basis van de raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid	6
Samenvatting.....	8
Inleiding	11
1. De werkzaamheid en werkloosheid in de Vlaamse RESOC's	13
1.1 Een globale blik op het Vlaamse arbeidslandschap	14
1.2 De doelgroepen in de RESOC's	15
1.2.1 De jongeren	15
1.2.2 De vijftigplussers.....	17
1.2.3 De vrouwen.....	19
2. De loontrekkende en zelfstandige werkgelegenheid in de RESOC's	21
2.1 Inleiding.....	21
2.2 Globaal beeld.....	23
2.3 De vier hoofdsectoren.....	25
2.3.1 De primaire sector	25
2.3.2 De secundaire sector.....	27
2.3.3 De tertiaire sector	29
2.3.4 De quataire sector	30
3. Methodologie.....	32
3.1 De samenstelling van de RESOC's	32
3.2 Raming van de gemeentelijke beroepsbevolking	32
3.2.1 Samenstelling van de beroepsbevolking	32
3.2.2 Wie wordt niet mee opgenomen in de beroepsbevolking?.....	32
3.2.2.1 Zelfstandigen en helpers in bijberoep	32
3.2.2.2 PWA-werknemers.....	33
3.2.2.3 Huispersoneel.....	33
3.2.2.4 Zeelieden.....	33
3.2.2.5 Zwartwerk	33
3.2.2.6 Extra-territorialen	33
3.2.2.7 Studenten	33

3.2.3 Recente en toekomstige wijzigingen in de methodologie.....	34
3.2.3.1 Tijdreeksbreuk tussen 2002 en 2003	34
3.2.3.2 Naar een betere benadering van de grensarbeid	34
3.2.3.3 Corrigeren voor dubbeltellingen op basis van het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ	35
3.3 Raming van de werkgelegenheid	37
3.3.1 Onderscheid werkenden en jobs	37
3.3.2 Raming van de werkgelegenheid	38
3.3.2.1 Jobs in loondienst.....	38
3.3.2.2 Zelfstandigen in hoofdberoep.....	38
3.3.2.3 Helpers in hoofdberoep	39
3.3.2.4 Werkgelegenheidsgraad.....	39
3.3.2.5 Aanwezigheidsindex.....	39
3.3.3 Vergelijking raming Steunpunt WAV – Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR)	39
Bibliografie	42
Lijst figuren.....	43
Lijst tabellen	43
Lijst van gebruikte afkortingen.....	44

Raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid: even kennismaken

a. Situering

Meer en meer arbeidsmarktmaatregelen beogen een aansturing vanuit het lokale beleidsniveau. Reeds midden jaren '90 startte het Steunpunt WAV met de ontwikkeling van een raming van de beroepsbevolking en van de werkgelegenheid op gemeentelijk niveau. Deze ramingen hebben als bedoeling lokale beleidsactoren cijfermatig te ondersteunen bij het uitstippelen en detecteren van hun arbeidsmarkttoeven.

De raming van de beroepsbevolking omvat enerzijds een raming van het aantal werkenden en anderzijds een raming van het aantal werkzoekenden in elke Belgische gemeente, naar geslacht en vijfjarige leeftijdsklasse. De voornaamste bronnen zijn hier de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), de Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ), het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en de Rijksdienst voor de Sociale Zekerheid van Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO).

Bij de werkgelegenheid gaat het om het aantal arbeidsplaatsen dat in elke Belgische gemeente aanwezig is. Deze raming wordt berekend op basis van drie bronnen: de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), de Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ) en het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV). De raming van de werkgelegenheid omvat eveneens sectorale gegevens. Voor de jobs in loondienst, die op basis van de RSZ worden berekend, zijn er gegevens beschikbaar naar hoofdsector tot op het niveau van de gemeenten. Vanaf het niveau van de Regionale Economische en Sociale Overlegcomités (RESOC) zijn er ook gegevens naar wav-sector beschikbaar. De wav-sectoren worden in dit geval berekend op basis van de NACE-nomenclatuur. Wat betreft de zelfstandigen en de helpers in hoofdberoep zijn er sectorale gegevens beschikbaar vanaf het niveau van de RESOC's. Zij worden berekend op basis van de beroepencodes van de RSVZ.

Wegens tal van methodologische veranderingen worden in de gemeentelijke statistieken drie perioden onderscheiden. Vooreerst is er de periode voor 1990. Cijfers voor deze periode zijn terug te vinden in de provinciale jaarboeken (zie punt c). Vervolgens is er de consistente tijdreeks van 1997 tot en met 2002. Deze tijdreeks wordt aangeboden via de website van het Steunpunt WAV www.steunpuntwav.be. Vanaf 2003 start het Steunpunt WAV met een vernieuwde methodologie en met een nieuwe tijdreeks.

De ontwikkeling van de raming van de beroepsbevolking en van de werkgelegenheid is geen afgerond proces. Op basis van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming is het mogelijk te corrigeren voor dubbeltellingen alsook nog een aantal verfijningen aan te brengen. Ook leidde de samenwerking met het Institut Wallon de L'Evaluation, de la Prospective et de la Statistique (IWEPS) tot een betere afstemming tussen hun raming en deze van het Steunpunt WAV en tot een verbeterde berekeningswijze van de grensarbeid.

b. Waarde van de raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid voor arbeidsmarktonderzoek

De raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid heeft haar doel bereikt en wordt door verscheidene lokale arbeidsmarktactoren aangewend om het beleid uit te stippelen. Vooral inzake monitoring, benchmarking, doelgroepenbeleid, het registreren van trends, het in kaart brengen van sectoren en het ontwikkelen van indicatoren heeft de raming haar dienstbaarheid bewezen.

Onder de gebruikers zijn de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen (vroeger: Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen), het Vlaams Agentschap Ondernemen, de Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden, de Regionale Economische en Sociale Overlegcomités (vroeger: Subregionale Tewerkstellingscomités), universiteiten, kabinetten, Vlaamse administraties, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en tal van steden en gemeenten.

Voordelen van de raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid zijn het gedetailleerde niveau waarop de gegevens beschikbaar zijn, namelijk per gemeente, geslacht en vijfjarige leeftijdsklasse en de consistentie en coherentie waarmee de tijdreeks wordt aangeboden, gesteund op een doordachte methodologie. Ook de beschikbaarheid van sectorale gegevens op subregionaal niveau is voor vele beleidsmakers een pluspunt.

c. Een greep uit de WAV-publicaties op basis van de raming van de beroepsbevolking en de werkgelegenheid

Provinciale jaarboeken

Steunpunt WAV-SSA (1996). *De arbeidsmarkt in de provincie Antwerpen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1996). *De arbeidsmarkt in de provincie Limburg*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1996). *De arbeidsmarkt in de provincie Oost-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1996). *De arbeidsmarkt in de provincie Vlaams-Brabant*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1996). *De arbeidsmarkt in de provincie West-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1997). *De arbeidsmarkt in de provincie Antwerpen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1997). *De arbeidsmarkt in de provincie Limburg*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1997). *De arbeidsmarkt in de provincie Oost-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1997). *De arbeidsmarkt in de provincie Vlaams-Brabant*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1997). *De arbeidsmarkt in de provincie West-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1998). *De arbeidsmarkt in de provincie Antwerpen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1998). *De arbeidsmarkt in de provincie Limburg*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1998). *De arbeidsmarkt in de provincie Oost-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1998). *De arbeidsmarkt in de provincie Vlaams-Brabant*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1998). *De arbeidsmarkt in de provincie West-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1999). *De arbeidsmarkt in de provincie Antwerpen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1999). *De arbeidsmarkt in de provincie Limburg*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1999). *De arbeidsmarkt in de provincie Oost-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1999). *De arbeidsmarkt in de provincie Vlaams-Brabant*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (1999). *De arbeidsmarkt in de provincie West-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (2000). *De arbeidsmarkt in de provincie Antwerpen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (2000). *De arbeidsmarkt in de provincie Limburg*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (2000). *De arbeidsmarkt in de provincie Oost-Vlaanderen*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (2000). *De arbeidsmarkt in de provincie Vlaams-Brabant*. Leuven.

Steunpunt WAV-SSA (2000). *De arbeidsmarkt in de provincie West-Vlaanderen*. Leuven.

RESOC-fiches

Coppens, H. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Antwerpen*. WAV-rapport 2006.

Stevens, E. (2006). *RESOC-fiche: ERSV West-Vlaanderen*. WAV-rapport 2006.

Thoné, H. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Limburg*. WAV-rapport 2006.

Thoné, H. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Vlaams-Brabant*. WAV-rapport 2006.

Tielens, M. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Oost-Vlaanderen*. WAV-rapport 2006.

Andere

Booghmans, M. (2004). Vlaanderen vijfstromenland. In: *De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2004*, pp. 157-169.

Tratsaert, K., Booghmans, M. & Stevens E. (2002). Lokale arbeidsmarkten in België op de kaart gezet. In: Steunpunt WAV-SSA, *Jaarreks 2002, De arbeidsmarkt in Vlaanderen, deel 3*, Leuven.

Van Mechelen, N. (2001). De Vlaamse provincies in Europees perspectief. In: *Jaarreks 2001, De arbeidsmarkt in Vlaanderen, deel 4, Jaarboek*, Leuven, pp. 43-49.

Vandenbrande, T. (2000). De gemeenten in Vlaanderen. In: *Jaarreks 2000, De arbeidsmarkt in Vlaanderen, deel 5, Jaarboek*, Leuven, pp. 65-70.

Vermandere, C. (2005). De ene job herbergt de andere. In: *Steunpunt WAV-SSA, Reeks de arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2005*, Leuven, pp. 87-109.

Samenvatting. Panorama van het subregionale landschap: de RESOC's

Wat vertellen de cijfers ons?

Werkzaamheid en werkloosheid

Sinds 2004 spreekt men in het subregionale landschap van Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden (ERSV) die worden onderverdeeld in Regionale, Economische Sociale Overlegcomités (RESOC). In deze RESOC's is de arbeidsmarktpositie van de bevolking sterk uiteenlopend. Globaal gezien is de situatie van de Oost- en West-Vlaamse RESOC's het meest rooskleurig. Oostende en Gent zijn hierop uitzonderingen. Ook voor de Brabantse RESOC's is de situatie gunstig. Al deze RESOC's combineren een hoge werkzaamheidsgraad met een lage werkloosheidsgraad. Aan de andere kant vinden we vooral de Limburgse streken terug. Bijna overal combineren zij een lage werkzaamheidsgraad met een hoge werkloosheidsgraad, enkel in Noord-Limburg ligt het aandeel werklozen rond het Vlaamse gemiddelde. De RESOC's binnen ERSV Antwerpen zijn het meest verdeeld. In de RESOC's Mechelen en Turnhout liggen zowel de werkzaamheid als de werkloosheid rond het Vlaamse gemiddelde. RESOC Antwerpen daarentegen is een van de zwakst presterende regio's van Vlaanderen, alleen Maasland en Midden-Limburg doen het nog minder goed.

Een opsplitsing naar de doelgroepen – jongeren, ouderen en vrouwen – toont enkele opvallende verschillen. De *Limburgse streken* scoren bijna overal heel zwak. Vooral Maasland, Midden-Limburg en West-Limburg bevinden zich in een weinig benijdenswaardige positie. In Midden-Limburg doen de vijftigplussers het iets beter; in het Maasland de jongeren. Maar al bij al blijven deze streken toch bij de zwaksten voor alle groepen. Zuid-Limburg noteert op alle vlakken een gemiddelde Vlaamse score. De situatie van de vrouwen is er echter minder rooskleurig: de werkloosheidsgraad ligt hoger en de werkzaamheidsgraad lager dan doorsnee in Vlaanderen. De ouderen scoren er iets beter dan gemiddeld inzake werkloosheid en minder goed qua werkzaamheid. In Noord-Limburg is de situatie van de verschillende doelgroepen het meest uiteenlopend. De vrouwen en de vijftigplussers doen het beduidend minder goed dan gemiddeld, maar voor de jongeren plaatst deze streek zich bij de best presterenden van Vlaanderen.

In het *ERSV Antwerpen* vinden we minder gelijkheid tussen de RESOC's. RESOC Antwerpen legt overal een zeer zwakke prestatie neer, alleen de werkzaamheidsgraad van de vijftigplussers benadert het Vlaamse gemiddelde. In RESOC Turnhout heeft elke groep een uitgesproken profiel. De vijftigplussers scoren er relatief zwak. Ook de bij de vrouwen is de situatie niet echt rooskleurig, maar voor deze groep benadert dit RESOC toch iets meer het Vlaamse gemiddelde. De jongeren daarentegen doen het er uitzonderlijk goed, ze situeren zich in de topvijf, zowel op gebied van werkzaamheid als werkloosheid. In RESOC Mechelen zijn de verschillen tussen de doelgroepen minder uitgesproken dan in Turnhout. Ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde doen de vrouwen het hier iets beter, de vijftigplussers iets zwakker en voor jongeren liggen zowel de werkloosheidsgraad als de werkzaamheidsgraad iets hoger dan gemiddeld.

In de twee RESOC's van *ERSV Vlaams-Brabant* doen zowel de vijftigplussers als de vrouwen het uitzonderlijk goed. In RESOC Leuven ligt de werkloosheidsgraad van de jongeren rond het Vlaamse gemiddelde. En zowel in Halle-Vilvoorde als in Leuven legt deze groep een uitzonderlijk lage werkzaamheidsgraad neer.

Bijna alle *Oost-Vlaamse RESOC's* doen het beter dan het Vlaamse gemiddelde en dit voor de verschillende groepen. In RESOC Dender-Waas staan de ouderen wel iets minder sterk, maar vooral RESOC Gent is hier een buitenbeentje. De vrouwen en de vijftigplussers combineren er een rela-

tief hoge werkloosheidsgraad met een relatief hoge werkzaamheidsgraad. De jongeren staan er uitzonderlijk zwak: de jeugdwerkloosheid is er bij de hoogste van Vlaanderen.

In *ERSV West-Vlaanderen* leggen de meeste RESOC's uitzonderlijk goede cijfers voor. RESOC Oostende is hierop echter de uitzondering. Noch de vrouwen, noch de vijftigplussers doen het er beter dan gemiddeld in Vlaanderen. De Oostendse jongeren zijn iets vaker werkzaam dan globaal gezien in Vlaanderen, maar hun werkloosheidsgraad ligt aanzienlijk hoger dan het Vlaamse gemiddelde.

Werkgelegenheid

Net als voor de werkzaamheid, noteren we ook belangrijke verschillen tussen de RESOC's inzake werkgelegenheid. De jobs in loondienst vormen veruit de grootste component van de werkgelegenheid, maar toch is het zinvol om ook de zelfstandige werkgelegenheid in kaart te brengen. Zoals blijkt uit de analyses kenmerken sommige RESOC's zich door een hogere aanwezigheid van de zelfstandigen dan andere. Zo is de zelfstandige werkgelegenheid oververtegenwoordigd in alle West-Vlaamse RESOC's en in Halle-Vilvoorde. RESOC Zuid-West-Vlaanderen, Roeselare-Tielt, Brugge en Halle-Vilvoorde combineren dit met een meer dan gemiddelde aanwezigheid van jobs in loondienst. Deze RESOC's hebben dus een zeer gunstige werkgelegenheidsstructuur. In Mechelen, Gent, Antwerpen en Midden-Limburg ligt alleen het aantal jobs in loondienst per inwoner hoger dan gemiddeld in Vlaanderen. De andere RESOC's van ERSV Antwerpen, Limburg en Oost-Vlaanderen moeten het stellen met een minder dan gemiddeld aantal loontrekkende en zelfstandige banen per inwoner in vergelijking met het Vlaams Gewest.

Een opdeling naar hoofdsector toont echter een ander plaatje. De RESOC's met een verhoogde concentratie van jobs in de primaire of landbouwsector zijn Zuid-Limburg, Roeselare-Tielt en Westhoek. Ook in de secundaire of industriële sector is RESOC Roeselare-Tielt meer dan gemiddeld vertegenwoordigd, samen met Zuid-West-Vlaanderen. Midden-Limburg, Turnhout en Gent zitten in deze sector eveneens goed boven het Vlaamse niveau, maar dan uitsluitend wat de loontrekkende jobs betreft. In de tertiaire of commerciële dienstensector doen Halle-Vilvoorde en Antwerpen het goed, vooral inzake loontrekkende jobs. In Brugge is de zelfstandige aanwezigheid in deze sector dan weer beduidend hoger dan gemiddeld in Vlaanderen. In de quartaire of publieke dienstensector onderscheiden Gent, Midden-Limburg, Brugge en Leuven zich door een belangrijke aanwezigheid van de jobs in loondienst. In Halle-Vilvoorde ligt het aandeel zelfstandigen in deze sector opmerkelijk hoog.

De methodologie

Achter de schermen van de cijfermatige analyse bevindt zich een doordachte en gedetailleerde methodologie die doorheen de jaren werd ontwikkeld en verfijnd door het Steunpunt WAV. Aan de hand van verschillende administratieve bronnen – met name RSZ, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, RVA en NIS – kunnen we de beroepsbevolking en de werkgelegenheid tot op gemeentelijk niveau ramen. De samenstelling van de beroepsbevolking is verschillend van deze van de werkgelegenheid. In het eerste geval wordt het aantal werkenden, met als uitgangspunt de (loontrekkende en zelfstandige) werknemer, in beschouwing genomen. In het tweede geval gaat het om het aantal arbeidsplaatsen en vertrekt men bij de werkgever.

Dat de methodologie geen statisch gegeven is, maar onderworpen is aan een continue zoektocht naar verbetering en verfijning wordt onder meer bewezen door haar meest recente aanpassingen, zo bijvoorbeeld op basis van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de KSZ

(Datawarehouse AM&SB). Deze bron laat toe na te gaan waar zich dubbeltellingen situeren of waar er groepen ten onrechte niet worden meegeteld.

Een voorbeeld van zo'n uitgesloten groep wordt gevormd door de zelfstandigen in bijberoep. Deze worden niet opgenomen omdat we ervan uitgaan dat ze ook een hoofdberoep uitoefenen en hierdoor al in de statistieken voorkomen. Aan de hand van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming kon echter worden vastgesteld dat een belangrijk aandeel zelfstandigen in bijberoep geen hoofdberoep uitoefent, waardoor deze zelfstandigen nergens anders terug te vinden zijn in de statistieken en onze vooronderstelling niet opgaat. Aan de hand van dezelfde bron hebben we ook kunnen vaststellen dat bepaalde groepen dubbel worden geteld. De belangrijkste dubbeltellingen zijn terug te vinden bij de zelfstandigen in hoofdberoep in combinatie met de loontrekkenden gekend bij RSZ-DMFA en bij de loontrekkenden die zowel gekend zijn bij RSZPPO als bij RSZ-DMFA. Het is de bedoeling om op basis van het Datawarehouse AM & SB deze euvels in de toekomst te vermijden.

Een andere verfijning betreft de grensarbeiders. In samenwerking met het Institut Wallon de l'Evaluation, de Prospective et de la Statistique (IWEPS) werd een betere benadering van de grensarbeid uitgewerkt en in de toekomst zal in de Vlaamse en Waalse raming voor de beroepsbevolking dezelfde methodologie gehanteerd worden om deze groep te bepalen.

Deze recente methodologische veranderingen zijn bedoeld om de raming van de beroepsbevolking verder te verfijnen. Vanuit eenzelfde oogpunt vergelijkt het Steunpunt haar raming met andere ramingen, zo bijvoorbeeld die van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR). Het INR maakt jaarlijkse een raming van de binnenlandse werkgelegenheid. Deze wijkt echter in verscheidene opzichten af van de raming van de totale werkgelegenheid die het Steunpunt WAV berekent. De verschillen situeren zich op zes fronten: het concept, de datum waarop de cijfers betrekking hebben, de regionale verdeling, de berekening van de zelfstandige werkgelegenheid, de sectorale verdeling en enkele componenten die wel weerhouden worden in de raming van de binnenlandse werkgelegenheid van het INR, maar niet door het Steunpunt WAV in rekening worden gebracht.

De ramingen van de beroepsbevolking en van de werkgelegenheid werden opgesteld vanuit de vaststelling dat het arbeidsmarktbeleid steeds vaker wordt ingevuld door lokale actoren en omwille van het blijven zoeken naar methodologische verbeteringen en verfijningen, is deze raming uitgegroeid tot een betrouwbare bron voor het peilen van de lokale arbeidsmarkten.

Inleiding

Tijdens het voorjaar van 2004 heeft het socio-economische streekbeleid een grondige facelift ondergaan. De domeinen werkgelegenheid en economie worden in de streek niet meer los van elkaar benaderd, maar in onderlinge samenhang. Voor het subregionale landschap is het meest concrete gevolg hiervan de omschakeling van subregionale tewerkstellingscomités (STC's) en Streekplatformen van een regio (SPR) naar Sociaal Economische Raden van de Regio (SERR) en Regionale Economische en Sociale Overlegcomités (RESOC's). Beiden worden ondersteund door de Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden (ERSV).

De ERSV's hebben als taak het subregionale bipartiete en tripartiete socio-economische overleg tussen sociale partners en lokale overheden te ondersteunen. Het bipartiete overleg wordt in de schoot van het ERSV georganiseerd via een of meerdere Sociaal Economische Raden van de Regio (SERR). De SERR staat in voor de organisatie van het socio-economische overleg van de sociale partners van de streek, verstrekt advies met betrekking tot het economische en werkgelegenheidsbeleid van de diverse overheden en is bevoegd voor het plegen van sociaal overleg inzake sociaal-economische aangelegenheden relevant voor de betrokken regio.

Het ERSV organiseert voorts het tripartiete overleg tussen vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers en van de lokale overheden (steden, gemeenten en provincies) via een of meerdere Regionaal Economisch en Sociale Overlegcomités van de Regio (RESOC). De RESOC's bieden een overlegplatform inzake sociaal-economische streekontwikkeling voor vertegenwoordigers van de werkgevers, de werknemers, de gemeentebesturen en provinciebestuur. Ze staan ook in voor het verschaffen van advies aan gemeenten, provincies en de Vlaamse overheid inzake materies met een sociaal-economische dimensie. Bovendien zijn ze verantwoordelijk voor het opstellen van een socio-economisch streekpact, te bekrachtigen door betrokken gemeenteraden en provincieraad. In dit streekpact zijn een aantal elementen belangrijk. Ten eerste moet het streekpact een gemeenschappelijke probleemanalyse voorzien op het vlak van de sociaal-economische ontwikkeling van de regio met hierin bijzondere aandacht voor de kansengroepen op de arbeidsmarkt. Ten tweede moet ook een langetermijnstrategie inzake de sociaal-economische ontwikkeling worden uitgewerkt waarin wordt gestreefd naar een evenwicht tussen economie en werkgelegenheid, alsook naar verbindingen met andere beleidsdomeinen zoals mobiliteit en ruimtelijke ordening. Tot slot staat het RESOC in voor het bepalen van de opvolgcriteria en voor de opvolging zelf van de doelstellingen van het streekpact.

In dit eindrapport worden de RESOC's als invalshoek genomen voor de bespreking van het lokale arbeidsmarktgebeuren. Het Vlaams Gewest telt vijf ERSV's die telkens worden onderverdeeld in verscheiden RESOC's. Ten eerste is er het ERSV Antwerpen dat de RESOC's Mechelen, Turnhout en Antwerpen omvat. In dit ERSV is de afbakening van de RESOC's identiek aan deze van de vroegere STC's. Dit is eveneens het geval in het ERSV Vlaams-Brabant waarin de STC's Halle-Vilvoorde en Leuven naadloos zijn overgegaan in de gelijknamige RESOC's. In de ERSV's Oost- en West-Vlaanderen vonden daarentegen wel een aantal verschuivingen plaats. In het ERSV Oost-Vlaanderen is nu sprake van vier RESOC's: Meetjesland, Gent, Zuid-Oost-Vlaanderen en Dender-Waas. Het ERSV West-Vlaanderen telt vijf RESOC's, met name Westhoek, Oostende, Zuid-West-Vlaanderen, Roeselare-Tielt en Brugge. Het ERSV Limburg is een bijzonder geval aangezien dit ERSV beschouwd wordt als één RESOC. Om toch tegemoet te komen aan de regionale sterktes en zwaktes, werd RESOC Limburg verder opgedeeld in vijf streken: Zuid-Limburg, Noord-Limburg, West-Limburg, Midden-Limburg en Maasland. Deze streken worden in voorliggend eindrapport tezamen met de RESOC's uit de overige ERSV's opgenomen in de analyses.¹

1 De concrete afbakening van de RESOC's vindt u via www.steunpuntwav.be, Publicaties, Via Type, Classificaties

Reeds in de editie 2005 van het Jaarboek 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen' gaf het Steunpunt WAV gevolg aan de beschreven veranderingen door een analyse van de werkgelegenheid in de RESOC's uit te werken waarbij de aandacht vooral uitging naar het industriële dan wel dienstverlenende karakter van de verschillende RESOC's (Vermandere, 2005). Begin 2006 volgden de zogenaamde RESOC-fiches waarin per ERSV dieper werd ingegaan op de arbeidsmarktsituatie in de verschillende RESOC's. Hierin wordt niet alleen ingezoomd op de werkgelegenheid, maar ook op de werkzaamheid en werkloosheid.²

Dit eindrapport is een voorlopig sluitstuk en wil de lezer een panorama van het subregionale arbeidsmarktlandschap bieden dat desgewenst kan aangevuld worden met meer gedetailleerde analyses via het vermelde jaarboekhoofdstuk en de afzonderlijke RESOC-fiches. Bovendien volgt na twee meer inhoudelijke paragrafen een uitgebreide methodologische paragraaf.

Het eindrapport gaat dus inhoudelijk van start met een bespreking van de werkzaamheid en de werkloosheid in de Vlaamse RESOC's en streken. Na een algemeen overzicht wordt toegespijst op een aantal doelgroepen: de jongeren, de vijftigplussers en de vrouwen. Via kwadrantfiguren wordt nagegaan hoe de verschillende RESOC's en streken zich positioneren wat betreft de werkloosheids- en werkzaamheidsgraad van deze doelgroepen. In een tweede inhoudelijke paragraaf richt de analyse zich op de werkgelegenheid in de RESOC's. Hierbij wordt ingezoomd op de aanwezigheid van loontrekkende en zelfstandige jobs in de vier hoofdsectoren.

Vervolgens wordt de meer inhoudelijke en beschrijvende piste verlaten en krijgt de methodologie alle aandacht. Na een korte omschrijving van de samenstelling van de RESOC's worden de bronnen overlopen die nodig zijn om te komen tot een raming van de beroepsbevolking, die als basis geldt voor de berekening van de werkloosheids- en werkzaamheidsgraad. Ook wordt uitgelegd waarom bepaalde bronnen niet worden opgenomen. Daarna worden recente en toekomstige wijzigingen in de methodologie toegelicht. Het gaat dan om de tijdreeksbreuk tussen 2002 en 2003, de verbeterde berekeningswijze van de grensarbeid en het corrigeren van dubbeltellingen op basis van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de KSZ (Datawarehouse AM&SB). Het laatste aspect dat wordt besproken in de methodologische paragraaf betreft de raming van de werkgelegenheid. Hierin wordt vooreerst het onderscheid tussen werkenden en jobs geduid, vervolgens worden de samenstellende componenten overlopen alsook de berekeningswijze van de werkgelegenheidsgraad en de aanwezigheidsindex. Als afsluiter wordt een vergelijking gemaakt tussen de raming van de werkgelegenheid van het Steunpunt WAV en de raming van de binnenlandse werkgelegenheid van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR).

² De RESOC-fiches zijn beschikbaar via www.steunpuntwav.be, Publicaties, Via type, Rapporten, WAV-rapporten, 2006.

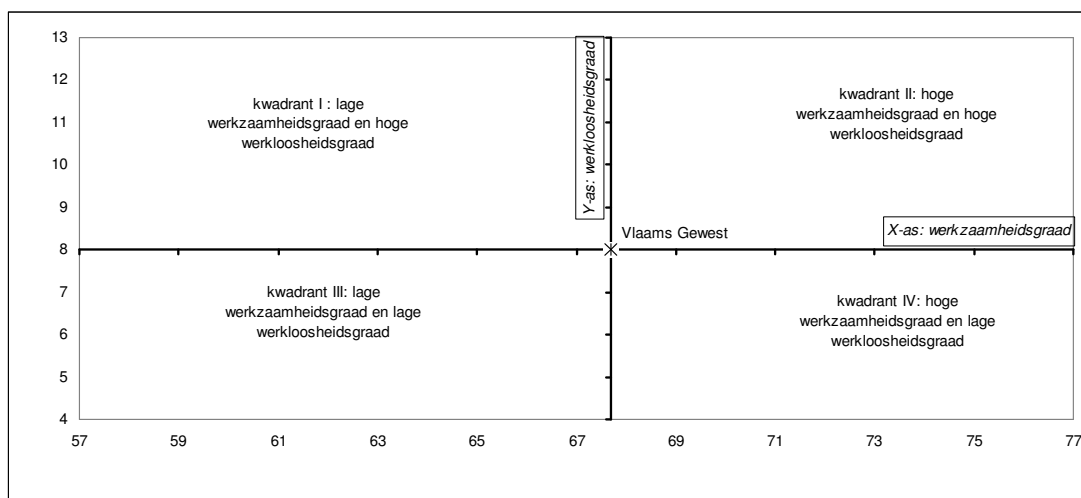
1. De werkzaamheid en werkloosheid in de Vlaamse RESOC's

In de RESOC-fiches³ werd al een uitgebreid overzicht gegeven van de arbeidsmarkt per RESOC. De bedoeling van dit hoofdstuk is de RESOC's onderling te vergelijken en ons specifiek toe te spitsen op de doelgroepen, met name de jongeren, de vijftigplussers en de vrouwen.

We illustreren dit telkens aan de hand van kwadrantfiguren: op de horizontale as wordt de werkzaamheidsgraad weergegeven, op de verticale as de werkloosheidsgraad. Het Vlaamse gemiddelde ligt op de kruising van beide assen. Deze visuele voorstelling maakt het mogelijk een duidelijk beeld te krijgen van de positionering van de verschillende RESOC's ten opzichte van het Vlaams Gewest.

Figuur 1 vat de betekenis van de vier kwadranten samen. Het eerste kwadrant (links boven) geeft de meest ongunstige situatie weer. De RESOC's die hierin terug te vinden zijn, combineren een lage werkzaamheidsgraad met een hoge werkloosheidsgraad. Hoe meer links boven gesitueerd, hoe minder gunstig. De situatie in het tweede kwadrant (rechts boven) is gunstiger dan in het vorige, weliswaar enkel voor de werkzaamheid, de werkloosheid blijft er hoger dan gemiddeld. Het derde kwadrant (links onder) combineert een lage werkzaamheid met een lage werkloosheid. Enkel met betrekking tot de werkloosheid scoren de RESOC's hier dus beter dan gemiddeld in Vlaanderen. Het vierde kwadrant (rechts onder) geeft tot slot de meest gunstige situatie weer: een lage werkloosheid gecombineerd met een hoge werkzaamheid. Hoe meer de RESOC's rechts onder gesitueerd zijn, des te gunstiger hun situatie. De combinatie van een hoge werkzaamheid en een hoge werkloosheid (tweede kwadrant) enerzijds en een lage werkzaamheid en een lage werkloosheid (derde kwadrant) anderzijds lijkt op het eerste zicht misschien vreemd. Immers, als er proportioneel weinig personen aan de slag zijn, kan men verwachten dat dit zich vertaalt in een hoge werkloosheid en vice versa. Echter, in deze redenering wordt voorbijgegaan aan het niet-beroepsactieve deel van de bevolking. Wanneer het aandeel werkenden in de bevolking, de werkzaamheidsgraad, laag is, betekent dit niet automatisch dat de niet-werkenden zich in de werkloosheid situeren. Zij kunnen zich ook niet aanbieden op de arbeidsmarkt en dus niet-beroepsactief zijn. De omgekeerde redenering geldt voor de combinatie van een hoge werkzaamheid en een hoge werkloosheid. Wanneer het aandeel werkenden in de bevolking hoog is, betekent dit niet automatisch dat de niet-werkenden zich onthouden van de arbeidsmarkt; zij kunnen actief op zoek zijn naar een job en als dusdanig zijn opgenomen in de werkloosheidsstatistieken.

³ De RESOC-fiches zijn beschikbaar via www.steunpuntwav.be, Publicaties, Via type, Rapporten, WAV-rapporten, 2006.

Figuur 1. Betekenis van de kwadranten

1.1 Een globale blik op het Vlaamse arbeidslandschap

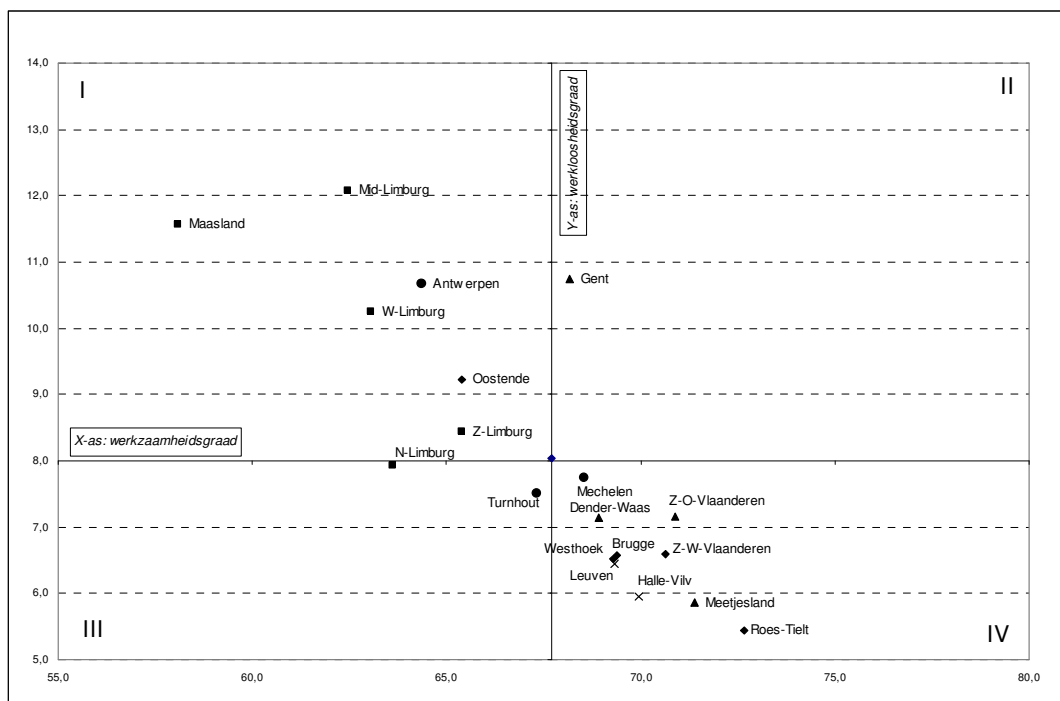
In figuur 2 beschouwen we de situatie van de volledige bevolking op arbeidsleeftijd (18-64 jaar) in de veertien Vlaamse RESOC's en vijf Limburgse streken. Voor Vlaanderen ligt de globale werkloosheidsgraad op 8%; het aandeel werkenden binnen de bevolking ligt op 67,7%. Een snelle blik op de figuur toont aan dat een hoge werkzaamheidsgraad meestal samengaat met een lage werkloosheidsgraad, de meeste RESOC's liggen immers rond de denkbeeldige curve die Roeselare-Tielt met Midden Limburg verbindt. Dit maakt dat het tweede en derde kwadrant nagenoeg leeg zijn. In het tweede kwadrant vinden we enkel het RESOC Gent terug. In vergelijking met de andere RESOC's ligt de werkloosheidsgraad (10,7%) hier aan de hoge kant voor de gegeven werkzaamheidsgraad (68,2%). In het derde kwadrant, waar het omgekeerde fenomeen zich voordoet, vinden we één streek en één RESOC terug. Noord-Limburg combineert een lage werkzaamheidsgraad (63,3%) met een relatief lage werkloosheidsgraad (7,9%). RESOC Turnhout ligt iets dichterbij het Vlaamse gemiddelde, maar ook hier is de werkzaamheidsgraad relatief laag voor de gegeven, lage, werkloosheidsgraad.

Zes regio's bevinden zich globaal gezien in een zwakkere positie dan gemiddeld in Vlaanderen (eerste kwadrant). Het gaat onder meer om alle Limburgse streken, Noord-Limburg uitgezonderd omwille van haar relatief lage werkloosheidsgraad (cfr. supra). De twee zwakste regio's in Vlaanderen bevinden zich beide in de provincie Limburg: Midden-Limburg omwille van een uiterst hoge werkloosheidsgraad (12,1%) en Maasland voornamelijk ten gevolge van een bijzonder lage werkzaamheidsgraad (58,1%). Voor RESOC Antwerpen is de situatie evenmin rooskleurig: ook hier ligt de werkloosheid beduidend hoger en de werkzaamheid een stuk lager dan gemiddeld in Vlaanderen. Oostende en Zuid-Limburg bevinden zich eveneens in dit kwadrant, maar benaderen toch al meer het Vlaamse gemiddelde.

Voor tien RESOC's is de situatie gunstiger dan gemiddeld in Vlaanderen (vierde kwadrant). De twee Vlaams-Brabantse RESOC's zijn beide aanwezig in dit kwadrant. Met uitzondering van Gent (cfr. supra) vinden we eveneens alle Oost-Vlaamse RESOC's hier terug. Ook West-Vlaanderen doet het bijzonder goed. Met uitzondering van Oostende, ligt de werkzaamheidsgraad in dit ERSV overall boven 69% en de werkloosheidsgraad onder 6,6%. Roeselare-Tielt neemt de beste positie in, met het laagste aandeel werklozen (5,4%) en het hoogste aandeel werkenden (72,2%) in

Vlaanderen. Uit het ERSV Antwerpen heeft enkel RESOC Mechelen hier een plaatsje: het scoort iets beter dan gemiddeld, maar ligt toch dicht bij de globale Vlaamse situatie.

Figuur 2. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de bevolking op arbeidsleeftijd (18-64 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSZ-DMFA, RSZ-LATG, RSZPPO, RIZIV, RSVZ, NIS Bevolking, VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

1.2 De doelgroepen in de RESOC's

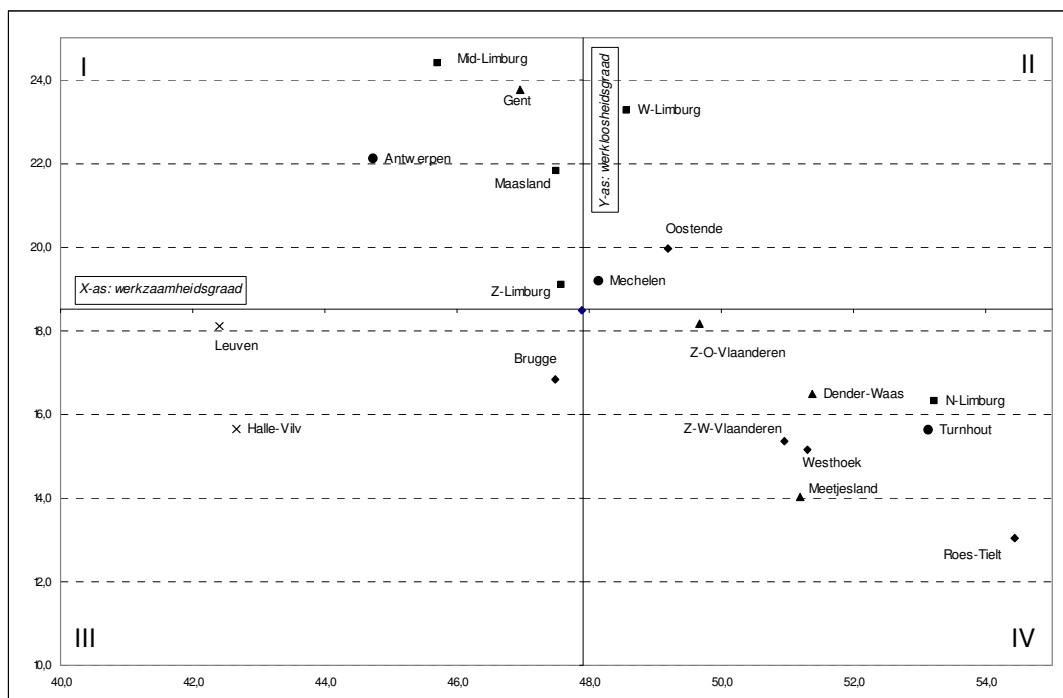
In de volgende paragrafen beschouwen we de verschillende doelgroepen op basis van de kwadrantfiguren. Eerst spitsen we ons toe op de jongeren, daarna komen de vijftigplussers aan bod en tot slot bekijken we de situatie van de vrouwen. Voor elke groep wordt de positie binnen de kwadranten vergeleken met de positie van de globale bevolking.

1.2.1 De jongeren

De tendens voor de jongeren (figuur 3) is niet volledig vergelijkbaar met deze voor de globale bevolking (figuur 2). Een hoge werkloosheid gaat hier in mindere mate samen met een lage werkzaamheid en omgekeerd. Dit maakt dat de RESOC's en streken meer gespreid zijn over de vier kwadranten. Belangrijk is wel te melden dat een lage werkzaamheid bij de -25-jarigen niet per definitie problematisch hoeft te zijn. In Vlaanderen studeren veel jongeren tussen de 18 en 25 jaar nog en combineren zij hun studies zelden met een job. Een hoge werkloosheidsgraad is daarentegen wel een knelpunt. Dit geeft aan dat een hoog aandeel van de jongeren die zich op de arbeidsmarkt

begeven, geen job vindt. In Vlaanderen ligt de jongerenwerkloosheid gemiddeld heel wat hoger dan de globale werkloosheid: 18,5% van de 18-24-jarigen is er op zoek naar een baan tegen 8% van de 18-64-jarigen. Het aandeel werkenden in de jongerenbevolking ligt dan weer een stuk lager dan globaal: amper 47,9% van de jonge Vlamingen is aan de slag, voor de volledige bevolking op arbeidsleeftijd bedraagt dit aandeel 67,7%.

Figuur 3. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de jongeren (18-24 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSZ-DMFA, RSZ-LATG, RSZPPO, RIZIV, RSVZ, NIS Bevolking, VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

Ook voor de jongeren zijn het voornamelijk Limburgse streken die het zwakst scoren (eerste kwadrant). In Midden-Limburg is bijna een kwart van de 18-24-jarigen op zoek naar een job (24,4%) en de werkzaamheidsgraad (45,7%) ligt er gevoelig lager dan globaal gezien in Vlaanderen. Maasland heeft eveneens te kampen met een hoge jeugdwerkloosheid (21,8%). Voorts is het opvallend dat de jongeren in het RESOC Gent, opmerkelijk zwakker scoren dan gemiddeld in Vlaanderen, hun werkloosheidsgraad ligt er op 23,8%. Van de verschillende doelgroepen bevindt deze groep zich veruit in de minst gunstige positie in dit RESOC. In RESOC Antwerpen zitten de jongeren, net als de globale bevolking op arbeidsleeftijd, evenmin in een benijdenswaardige positie met een werkloosheidsgraad van 22,1% en een werkzaamheidsgraad van amper 44,7%.

In het tweede kwadrant vinden we West-Limburg en de RESOC's Oostende en Mechelen. Hier ligt de werkzaamheidsgraad van de jongeren iets hoger dan gemiddeld, tussen de 48% en de 50%, tegen 47,9% voor Vlaanderen. De werkloosheid blijft er echter een probleem. Dit manifesteert zich het sterkst in West-Limburg, 23,2% van de beroepsactieve jongeren is er werkzoekend.

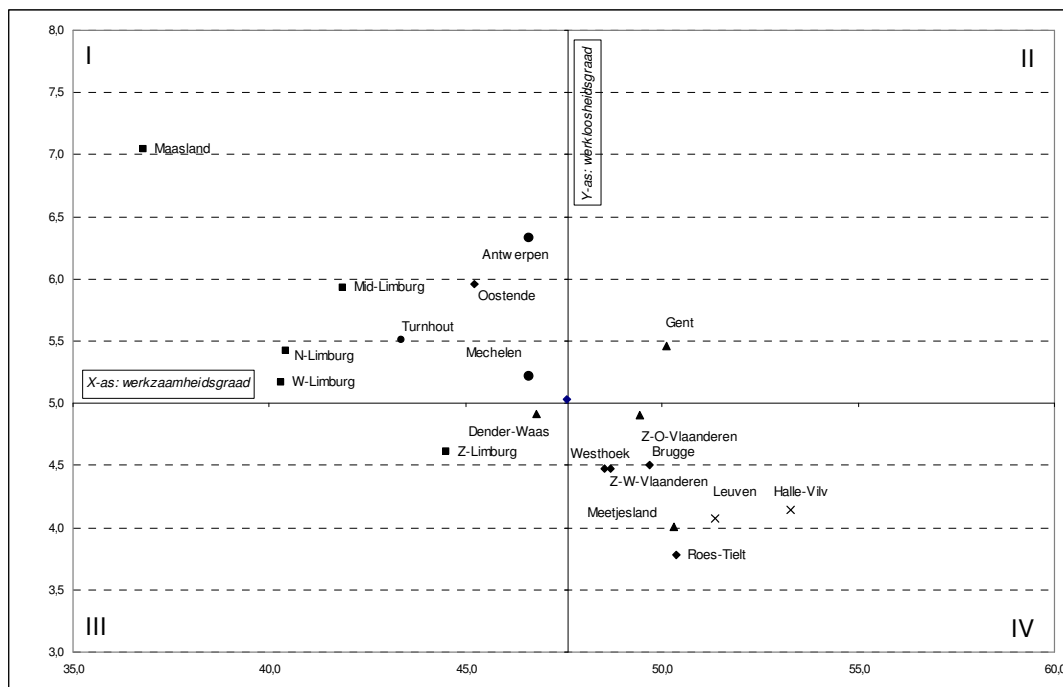
In het derde kwadrant is de positie van Leuven en Halle-Vilvoorde opmerkelijk. De jongeren in deze twee RESOC's combineren een uitzonderlijk lage werkzaamheidsgraad (respectievelijk 42,4% en 42,7%), met een relatief lage werkloosheidsgraad (respectievelijk 18,1% en 15,7%). Deze situatie is het meest uitgesproken in Halle-Vilvoorde. Ook RESOC Brugge ligt in dit kwadrant, de werkzaamheidsgraad van de jongeren (47,5%) benadert hier echter het Vlaamse gemiddelde (47,9%); de jeugdwerkloosheidsgraad ligt er lager, 16,8% tegen 18,5% voor Vlaanderen.

In vergelijking met de globale bevolking op arbeidsleeftijd is de positie van de Turnhoutse en Noord-Limburgse jeugd in het vierde kwadrant opvallend. Terwijl de totale bevolking in deze regio's gemiddeld tot zwak presteert, doen de 18-24-jarigen het er bijzonder goed. De werkzaamheidsgraad van deze groep ligt er, op RESOC Roeselaere-Tielt na, het hoogst in Vlaanderen (in beide gevallen boven de 53%). Op het vlak van werkloosheid positioneren de jongeren zich hier eveneens bij de RESOC's in de meest gunstige situatie, in beide gevallen ligt de werkloosheidsgraad lager dan 16,5%. Verder vinden we in dit kwadrant uitsluitend Oost- en West-Vlaamse RESOC's terug. De positionering van de jongeren is in deze RESOC's vergelijkbaar met deze van de globale bevolking. Van gunstig naar zeer gunstig vinden we hier: Zuid-Oost-Vlaanderen, Dender-Waas, Zuid-West-Vlaanderen, Westhoek, Meetjesland en ook voor de jongeren neemt Roeselare-Tielt ruim de beste positie in met een werkloosheidsgraad van 13% en een werkzaamheidsgraad van 54,4%.

1.2.2 De vijftigplussers

Net als bij de 18-24-jarigen is bij de vijftigplussers het patroon minder gelijklopend dan bij de globale bevolking op arbeidsleeftijd (figuur 4). Het verband tussen de werkzaamheidsgraad en de werkloosheidsgraad is er minder uitgesproken dan bij de totale bevolking (figuur 2), maar wel duidelijker zichtbaar dan bij de jongeren (figuur 3). Voor de ouderen is het van belang te vermelden dat vooral de werkzaamheidsgraad belangrijk is om de arbeidsmarktpositie te beoordelen. Een groot aantal ouderen is niet meer aan het werk, maar wordt ook niet in de werkloosheidsstatistieken opgenomen omdat ze vrijgesteld is van stempelcontrole. Dit verklaart meteen waarom we bij de ouderen makkelijk een lage werkzaamheidsgraad terug vinden in combinatie met een lage werkloosheidsgraad. Wel dient hierbij opgemerkt dat de voorwaarden om als oudere werklozen te worden vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende recent werden verstrengd. In Vlaanderen is minder dan de helft (47,6%) van de 50-64-jarigen nog aan het werk, terwijl in deze leeftijdscategorie amper 5% van de beroepsbevolking geen baan vindt.

Figuur 4. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de vijftigplussers (50-64 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSZ-DMFA, RSZ-LATG, RSZPPO, RIZIV, RSVZ, NIS Bevolking, VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

De samenstelling van de kwadranten is voor de vijftigplussers afwijkend ten opzichte van de globale bevolking. In het eerste kwadrant zijn RESOC Turnhout, streek Noord-Limburg en RESOC Mechelen bijgekomen. De arbeidsmarktpositie ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde is voor de ouderen in deze RESOC's dus beduidend zwakker dan deze van de bevolking in haar totaliteit. Ook binnen het kwadrant hebben zich de nodige verschuivingen voorgedaan. Zo wordt de zwakke positie van RESOC Maasland gekenmerkt door een uitgesproken lage werkzaamheidsgraad (36,8%) en anderzijds door een werkloosheidsgraad (7%) boven het Vlaamse gemiddelde (5%). In RESOC Antwerpen ligt de werkloosheidsgraad van de vijftigplussers nog bijzonder hoog (6,3%), maar de werkzaamheidsgraad (46,6%) benadert wel het Vlaamse gemiddelde (47,6%).

In het tweede kwadrant vinden we voor de 50-64-jarigen, net zoals bij de globale bevolking, uitsluitend RESOC Gent terug. Dit RESOC combineert een relatief hoge werkloosheidsgraad (5,5%) met een hoge werkzaamheidsgraad (50,1%).

Het derde kwadrant herbergt maar twee RESOC's, Dender-Waas en Zuid-Limburg. In Dender-Waas benadert de situatie van de ouderen het Vlaams gemiddeld, zowel op gebied van werkzaamheid als werkloosheid. In ditzelfde RESOC is de situatie van de volledige bevolking op arbeidsleeftijd (figuur 2) iets beter dan gemiddeld in Vlaanderen, de ouderen staan hier dus relatief gezien zwakker dan de bevolking in haar globaliteit. In RESOC Zuid-Limburg ligt de werkloosheidsgraad van de ouderen proportioneel gezien lager dan bij de totale bevolking, maar het aan-

deel werkenden volgt deze positieve trend niet: met een werkzaamheidsgraad van 44,5% blijft het aandeel vijftigplussers met een inkomen uit arbeid er laag.

De RESOC's met de meest gunstige situatie voor de vijftigplussers zijn in belangrijke mate dezelfde dan deze waar de globale bevolking goed scoort. Met uitzondering van Oostende doen de 50-64-jarigen het in alle West-Vlaamse RESOC's beter dan gemiddeld in Vlaanderen. In de twee Vlaams-Brabantse RESOC's zijn de vijftigplussers het meest werkzaam, meer dan de helft onder hen verschaft zich nog een inkomen uit betaalde arbeid. In Halle-Vilvoorde loopt dit aandeel zelfs op tot 53,3%.

1.2.3 De vrouwen

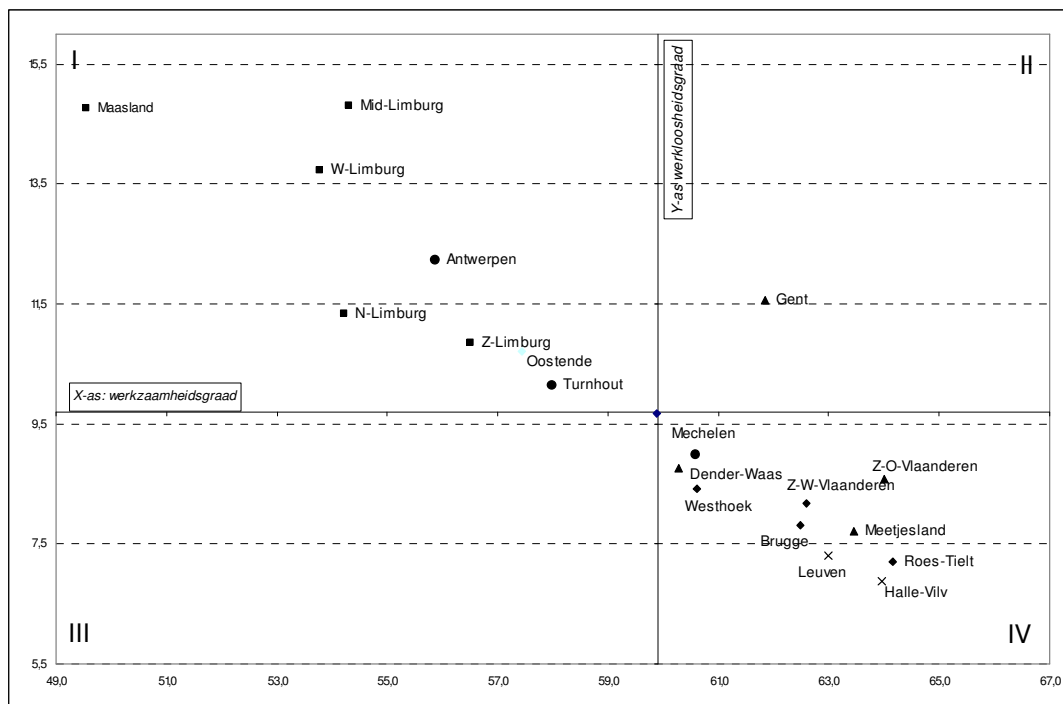
In figuur 5 bekijken we de arbeidsmarktsituatie van de vrouwen in de Vlaamse RESOC's. Net zoals voor de globale bevolking op arbeidsleeftijd (figuur 2) gaat ook hier een hoge werkzaamheidsgraad doorgaans samen met een lage werkloosheidsgraad. De samenstelling van de kwadranten is in grote mate vergelijkbaar met die van de totale bevolking. Het aandeel werkenden ligt echter beduidend lager en het aandeel werklozen hoger bij de vrouwen. In Vlaanderen is 59,9% van de vrouwen van 18 tot en met 64 jaar werkzaam, bij de totale bevolking binnen deze leeftijdscategorie ligt dit aandeel op 67,7%; van de beroepsactieven onder hen is 9,7% werkzoekend tegen 8% bij de globale bevolking op arbeidsleeftijd.

In het eerste kwadrant vinden we meer RESOC's terug voor de vrouwen dan voor de totale bevolking. RESOC Turnhout en Noord-Limburg zijn verschoven van het derde naar het eerste kwadrant: de situatie van de vrouwen is er relatief gezien dus minder gunstig dan deze van de bevolking in haar totaliteit. Vooral Noord-Limburg kent een belangrijke negatieve verschuiving voor de vrouwen. Zowel de werkzaamheids- als de werkloosheidsgraad is er, ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde, veel minder gunstig voor de vrouwen dan voor de totale bevolking. In de andere Limburgse streken is de situatie van de vrouwen evenmin positief. De vijf Limburgse streken zijn immers allen verzameld in het eerste kwadrant. Maasland scoort het zwakst in Vlaanderen: minder dan de helft van de vrouwen verwerft er een inkomen uit arbeid en van de beroepsactieven is 14,8% op zoek naar een baan. In Midden-Limburg ligt het aandeel werklozen even hoog, maar de werkende vrouwen zijn er relatief gezien talrijker (54,3%).

In het tweede kwadrant vinden we hier, net als voor de totale bevolking, enkel RESOC Gent terug. Dus ook voor de vrouwen combineert dit RESOC een hoge werkloosheidsgraad (11,6%) met een vrij hoge werkzaamheidsgraad (61,8%).

In het vierde kwadrant, waar de RESOC's terug te vinden zijn met de meest gunstige arbeidsmarktsituatie, vinden we voor de vrouwen identiek dezelfde RESOC's terug als voor de totale bevolking. Hier onderscheiden we drie groepen. Een eerste groep wordt gevormd door de twee Vlaams-Brabantse RESOC's, drie van de vijf West-Vlaamse RESOC's (namelijk Roeselare-Tielt, Brugge en Zuid-West-Vlaanderen) en Meetjesland als enig Oost-Vlaams RESOC. De arbeidsmarktsituatie van de vrouwen is hier bijzonder gunstig. Nergens ligt de vrouwelijke werkzaamheidsgraad er onder 62,5% en het aandeel werkloze vrouwen binnen de beroepsbevolking overstijgt in geen van deze RESOC's 8,2%. Zuid-Oost-Vlaanderen vormt op zich een tweede cluster. In vergelijking met de andere RESOC's ligt de werkloosheidsgraad van de vrouwen (8,6%) er betrekkelijk hoog voor de werkzaamheidsgraad (64%). De laatste cluster in dit kwadrant wordt gevormd door Mechelen, Dender-Waas en Westhoek. In deze drie RESOC's benadert de arbeidsmarktsituatie van de vrouwen het Vlaamse gemiddelde het meest, met een werkzaamheidsgraad rond de 60% en een werkloosheidsgraad tussen de 8,4% en de 9%.

Figuur 5. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de vrouwen (18-64 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSZ-DMFA, RSZ-LATG, RSZPPO, RIZIV, RSVZ, NIS Bevolking, VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

2. De loontrekkende en zelfstandige werkgelegenheid in de RESOC's

2.1 Inleiding

Waar de werkzaamheid en de werkloosheid informatie geven over het arbeidsmarktstatuut van de inwoners van een bepaald RESOC of een bepaalde streek, geeft de werkgelegenheid aan hoeveel en welke jobs er gelokaliseerd zijn in het RESOC of de streek. De werkgelegenheid valt uiteen in drie componenten: de jobs in loondienst, de zelfstandigen in hoofdberoep en de helpers in hoofdberoep. De jobs in loondienst worden regionaal verdeeld volgens de plaats van de vestiging waar de job wordt uitgeoefend. De zelfstandigen en helpers worden daarentegen verdeeld over de RESOC's volgens woonplaats. Tabel 1 zet deze drie componenten uiteen voor alle Vlaamse RESOC's en de Limburgse streken.

Tabel 1. De totale werkgelegenheid en haar componenten (Vlaams Gewest, de Vlaamse RESOC's en ERSV's en de Limburgse streken; 31 december 2003)

(n)	Totale werkgelegenheid	Jobs in loondienst	Zelfstandigen in hoofdberoep	Helpers in hoofdberoep
Vlaams Gewest	2 388 913	1 989 638	330 605	68 670
ERSV Antwerpen	711 554	612 440	85 049	14 065
RESOC Antwerpen	425 967	370 173	49 019	6 775
RESOC Mechelen	122 649	104 795	15 117	2 737
RESOC Turnhout	162 938	137 472	20 913	4 553
ERSV Vlaams-Brabant	392 928	328 315	56 470	8 143
RESOC Halle-Vilvoorde	231 317	194 252	32 544	4 521
RESOC Leuven	161 611	134 063	23 926	3 622
ERSV West-Vlaanderen	473 515	378 262	73 944	21 309
RESOC Brugge	117 591	94 781	18 420	4 390
RESOC Westhoek	77 585	57 605	14 245	5 735
RESOC Roeselare-Tielt	104 374	83 025	16 020	5 329
RESOC Zuid-West-Vlaanderen	127 247	106 328	17 179	3 740
RESOC Oostende	46 718	36 523	8 080	2 115
ERSV Oost-Vlaanderen	512 605	419 391	76 213	17 001
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	117 057	92 713	19 812	4 532
RESOC Dender-Waas	137 726	110 518	22 275	4 933
RESOC Meetjesland	73 771	54 848	15 065	3 858
RESOC Gent	184 051	161 312	19 061	3 678
ERSV Limburg	298 311	251 230	38 929	8 152
Streek Noord-Limburg	48 869	40 409	6 895	1 565
Streek West-Limburg	45 878	38 242	6 409	1 227
Streek Midden-Limburg	114 537	102 621	10 331	1 585
Streek Maasland	31 966	25 729	5 013	1 224
Streek Zuid-Limburg	57 061	44 229	10 281	2 551

* totalen inclusief onbekenden

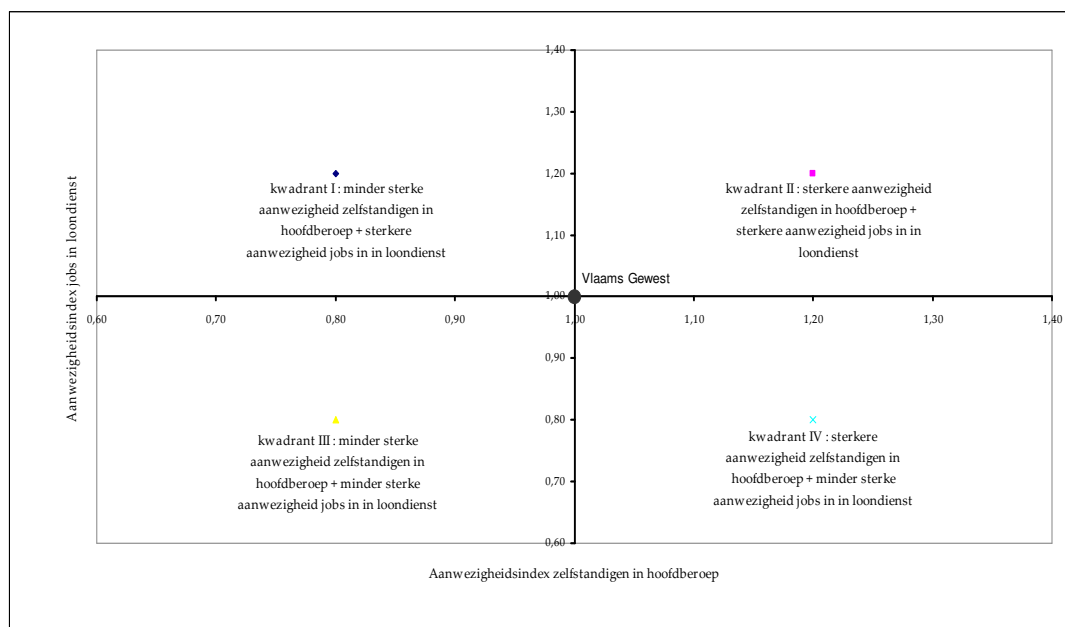
Bron: RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSVZ (Bewerking Steunpunt WAV)

Op 31 december 2003 telt het Vlaams Gewest om en bij de 2 389 000 arbeidsplaatsen. De jobs in loondienst nemen met bijna 1 990 000 veruit het leeuwendeel van dit aantal voor hun rekening. De 330 600 zelfstandigen in hoofdberoep en 68 700 helpers in hoofdberoep vervolledigen het Vlaamse plaatje. Ook in de RESOC's en streken vertegenwoordigen de jobs in loondienst het

grootste gedeelte van de totale werkgelegenheid. De helpers in hoofdberoep vormen daarentegen de kleinste groep. De zelfstandigen in hoofdberoep schommelen daar tussenin en in sommige RESOC's zijn zij sterker aanwezig dan in andere.

Om de aanwezigheid van jobs in loondienst en zelfstandige werkgelegenheid uit te drukken, wordt in de volgende paragrafen gewerkt met de aanwezigheidsindex. Deze index duidt aan of er meer of minder jobs per inwoner zijn in een bepaalde sector ten opzichte van het Vlaams Gewest. De index vergelijkt de verhouding van het aantal jobs in loondienst of het aantal zelfstandige jobs ten opzichte van het aantal inwoners (18-64 jaar) in een bepaald RESOC of bepaalde streek met diezelfde verhouding in het Vlaams Gewest. Een aanwezigheidsindex met waarde 1 betekent dat de jobs in loondienst of de zelfstandigen in de betreffende sector even sterk staan in de regio dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Met andere woorden, een waarde 1 duidt aan dat er in verhouding tot de bevolking evenveel jobs in loondienst of zelfstandigen zijn dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Een waarde hoger dan 1 wijst erop dat er in verhouding tot de bevolking meer jobs in loondienst of zelfstandigen zijn in de onderzochte regio dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Een waarde hoger dan 1 betekent dus dat de jobs in loondienst of de zelfstandigen sterker aanwezig zijn in de betreffende regio in vergelijking met Vlaanderen. Een waarde lager dan 1 wijst er dan omgekeerd op dat er in verhouding tot de bevolking minder jobs in loondienst of zelfstandigen zijn in de regio dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

In wat volgt, wordt de verhouding tussen de aanwezigheidsindexen van de jobs in loondienst enerzijds en de zelfstandigen in hoofdberoep anderzijds per hoofdsector uitgedrukt door middel van kwadranten. De assen kruisen elkaar bij waarde 1 waar het Vlaams Gewest te situeren is. Wanneer een RESOC of streek zich in het eerste kwadrant bevindt, wijst dit op een sterkere aanwezigheid dan gemiddeld van de jobs in loondienst, gecombineerd met een minder sterke aanwezigheid van de zelfstandigen in de betreffende sector. Het tweede kwadrant omvat die RESOC's en streken waar zowel de jobs in loondienst als de zelfstandigen sterker aanwezig zijn dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Het derde kwadrant duidt op een minder sterke aanwezigheid dan gemiddeld van zowel de jobs in loondienst als de zelfstandigen. In het vierde kwadrant ten slotte zijn die RESOC's en streken terug te vinden die een minder sterke aanwezigheid van de jobs in loondienst, maar een hogere aanwezigheid van de zelfstandigen noteren. Figuur 6 drukt de betekenis van de kwadranten schematisch uit.

Figuur 6. Betekenis van de kwadranten

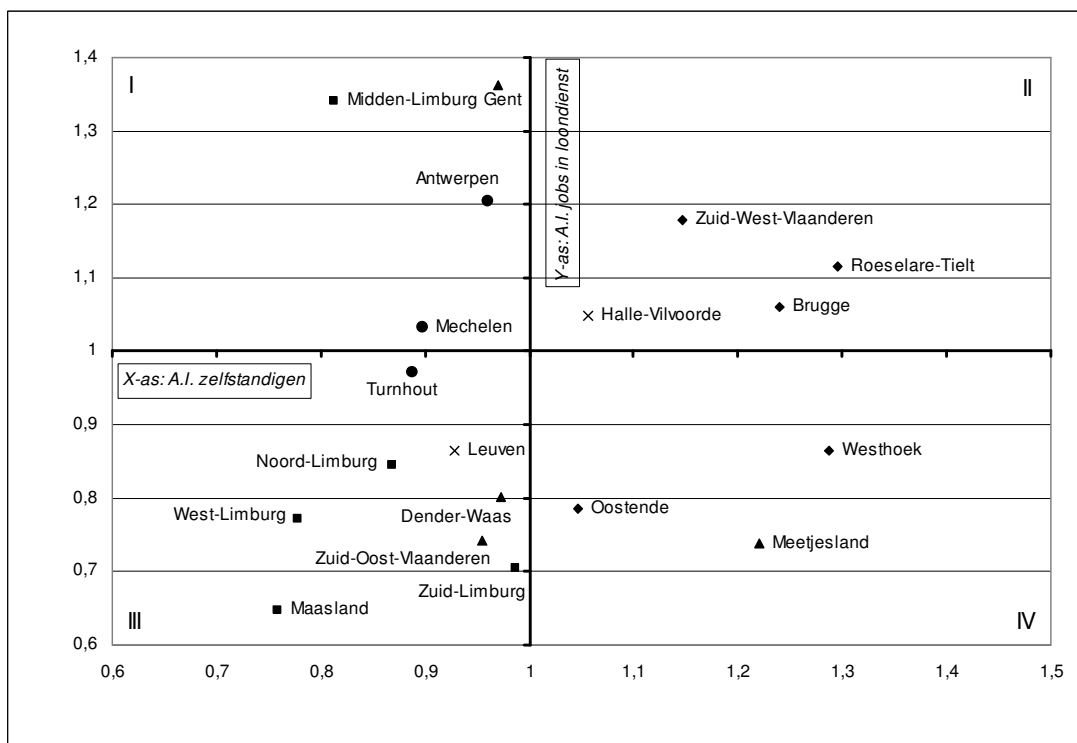
Deze analyse wijkt enigszins af van die uit het Jaarboek 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen' editie 2005 (Vermandere, 2005). Hierin werden de RESOC's bestudeerd volgens de mate waarin zij al dan niet een verhoogde aanwezigheid kenden van jobs in loondienst in de secundaire sector dan wel in de (tertiaire en quartaire) dienstensectoren. Hieruit bleek dat het RESOC Antwerpen vooral uitblinkt door de stevige aanwezigheid van de diensten. RESOC Mechelen en Turnhout hebben daarentegen een meer industrieel karakter. In het ERSV Limburg is sprake van een sterkere aanwezigheid van secundaire jobs, maar tegelijk een ondervertegenwoordiging van diensten. De primaire sector is wel oververtegenwoordigd, een gevolg van de typisch Limburgse fruitteelt. Het ERSV Oost-Vlaanderen telt in verhouding tot de bevolking minder werkgelegenheid dan het Vlaamse gemiddelde. De RESOC's Dender-Waas, Zuid-Oost-Vlaanderen en Meetjesland delen hetzelfde, ongunstige profiel: een ondervertegenwoordiging van diensten én van industrie. Het vierde RESOC, Gent, kan wel een mooie jobaanwezigheid voorleggen, zowel wat diensten als wat industrie betreft. Het ERSV Vlaams-Brabant telt twee RESOC's, met beiden een uitgesproken dienstverlenend profiel en een duidelijke ondervertegenwoordiging van de industrie. Tot slot bleek uit de analyse dat het ERSV West-Vlaanderen drie structuren verbergt. Vooreerst zijn er de RESOC's Zuid-West-Vlaanderen en Roeselare-Tielt, twee werkgelegenheidspolen met een uitgesproken industrieel karakter. Vervolgens zijn er de RESOC's Oostende en Westhoek, beiden in hetzelfde bedje ziek, met een ondervertegenwoordiging van zowel diensten als industrie. Ten slotte is er het buitenbeentje Brugge, met een ondervertegenwoordiging van de industrie die gelukkig ruimschoots wordt gecompenseerd door de vele diensten aldaar aanwezig.

In wat volgt, wordt de nadruk gelegd op het type werkgelegenheid, loontrekkend dan wel zelfstandig, dat zich voordoet in de verschillende RESOC's in de verschillende hoofdsectoren. De conclusies van de analyse uit het Jaarboek editie 2005 bieden dan ook een goede achtergrond en een uitstekende startpositie om de hierna volgende analyse aan te vatten.

2.2 Globaal beeld

Figuur 7 plaatst alle RESOC's en streken in één van de vier kwadranten naargelang de aanwezigheidsindexen die zij noteren voor jobs in loondienst en zelfstandigen in hoofdberoep.

Figuur 7. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSVZ, RSZ Gedecentraliseerde statistiek (Bewerking Steunpunt WAV)

Over alle sectoren heen blijkt uit figuur 7 dat alle West-Vlaamse RESOC's rechts van de Y-as te vinden zijn. Dit wijst op een meer dan gemiddelde aanwezigheid van de zelfstandigen in hoofdberoep. Uitschieter hier is het RESOC Roeselare-Tielt met een aanwezigheidsindex van de zelfstandigen van maar liefst 1,30. Dit betekent dat er gemiddeld 30% meer zelfstandigen in hoofdberoep zijn per inwoner vergeleken met het Vlaams Gewest.

In het RESOC Zuid-West-Vlaanderen, Roeselare-Tielt en Brugge wordt de verhoogde zelfstandige aanwezigheid dan nog eens gecombineerd met een meer dan gemiddelde aanwezigheid van de jobs in loondienst (kwadrant II). Het gaat respectievelijk om aanwezigheidsindexen van 1,18, 1,12 en 1,06. Ook RESOC Halle-Vilvoorde is in dit eerder rooskleurige kwadrant te situeren. RESOC Oostende en RESOC Westhoek combineren hun hoge aanwezigheid van zelfstandigen – achtereenvolgens 1,05 en 1,29 – daarentegen met een minder hoge aanwezigheid van de jobs in loondienst (kwadrant IV). Ook RESOC Meetjesland bevindt zich in deze situatie.

Alle overige RESOC's en streken bevinden zich links van de Y-as en kenmerken zich dus door een lager aantal zelfstandigen per inwoner dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Midden-Limburg, RESOC Gent, RESOC Antwerpen en RESOC Mechelen bevinden zich in het eerste kwadrant van figuur 7 en combineren deze lagere aanwezigheid van de zelfstandigen in hoofdberoep met een hogere aanwezigheid van de jobs in loondienst. Vooral het RESOC Gent noteert een hoge aanwe-

zigheid van de jobs in loondienst: de aanwezigheidsindex bedraagt 1,36 wat betekent dat dit RESOC 36% meer jobs in loondienst per inwoner telt dan gemiddeld in Vlaanderen. In streek Midden-Limburg gaat het om 1,34.

Dan blijven er nog acht regio's over die het derde kwadrant bevolken. Dit is het minst gunstige kwadrant want gekenmerkt door zowel een lagere aanwezigheid van jobs in loondienst als van zelfstandigen in hoofdberoep. Wel spelen sommige regio's met de grenzen van de X- en Y-as. Zo bijvoorbeeld RESOC Turnhout waar de aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst 0,97 bedraagt, slechts een zucht verwijderd van het eerste kwadrant waar haar collega-RESOC's zich bevinden. De Limburgse streken Maasland en West-Limburg daarentegen bevinden zich duidelijker in het derde kwadrant: zij noteren aanzienlijk minder jobs in loondienst en zelfstandigen in hoofdberoep per inwoner vergeleken met het Vlaams Gewest.

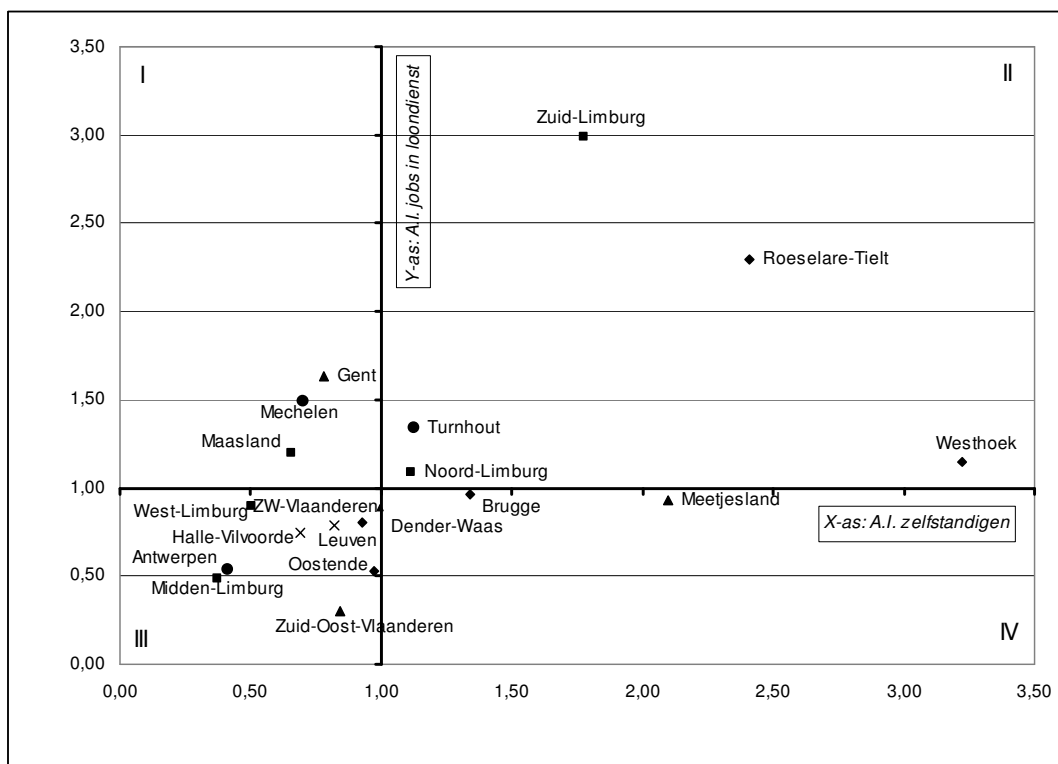
Dit globale beeld wordt in de volgende paragrafen verfijnd per hoofdsector. Hieruit zal blijken dat verscheidene RESOC's en streken van kwadrant wisselen naargelang de sector waarover het gaat.

2.3 De vier hoofdsectoren

2.3.1 De primaire sector

De primaire sector omvat twee subsectoren: de land- en bosbouw en de visserij. Quasi alle jobs zijn te situeren in de eerste subsector. Enkel in de kustregio komen er iets meer jobs in de visserij voor. Figuur 8 kruist de aanwezigheidsindexen van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de primaire sector.

Figuur 8. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de primaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSVZ, RSZ Gedecentraliseerde statistiek (Bewerking Steunpunt WAV)

Het eerste kwadrant telt drie regio's: RESOC Gent, RESOC Mechelen en de Limburgse streek Maasland. Alle drie registreren ze een meer dan gemiddelde aanwezigheid van de jobs in loondienst, maar een mindere zelfstandige aanwezigheid in de primaire sector. RESOC Mechelen met een loontrekkende aanwezigheidsindex van 1,49 dankt haar positie vooral aan de serre- en tuinbouw in de omgeving van Sint-Katelijne-Waver. In RESOC Gent gaat het voornamelijk om jobs in de sierteelt. De aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst bedraagt er 1,64 wat betekent dat het RESOC Gent 64% meer jobs in loondienst in de primaire sector telt in vergelijking met haar inwoners dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Het tweede kwadrant is het meest gunstige en omvat vijf regio's. De uitschieter hier is Zuid-Limburg of Haspengouw, gekenmerkt door een intensieve fruitteelt. Deze streek noteert een aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst van maar liefst 2,99 gecombineerd met een zelfstandige aanwezigheidsindex van 1,77. Maar ook het RESOC Roeselare-Tielt gooit hoge ogen en noteert zowel een verhoogde aanwezigheid van de zelfstandigen (A.I. = 2,41) als van de jobs in loondienst (A.I. = 2,29) in de primaire sector. Het RESOC Westhoek laat zich dan weer vooral opvallend door een hoge aanwezigheidsindex van zelfstandigen in de landbouw van maar liefst 3,23. De jobs in loondienst in de primaire sector staan er daarentegen niet veel sterker dan gemiddeld in Vlaanderen.

In het derde kwadrant is de variatie minder groot. Zowel RESOC Brugge als RESOC Meetjesland komen in de buurt van de Vlaamse aanwezigheid van de jobs in loondienst, maar noteren een verhoogde concentratie van zelfstandigen in de primaire sector. In het RESOC Brugge bedraagt de zelfstandige aanwezigheidsindex 1,34. In Meetjesland gaat het om 2,10.

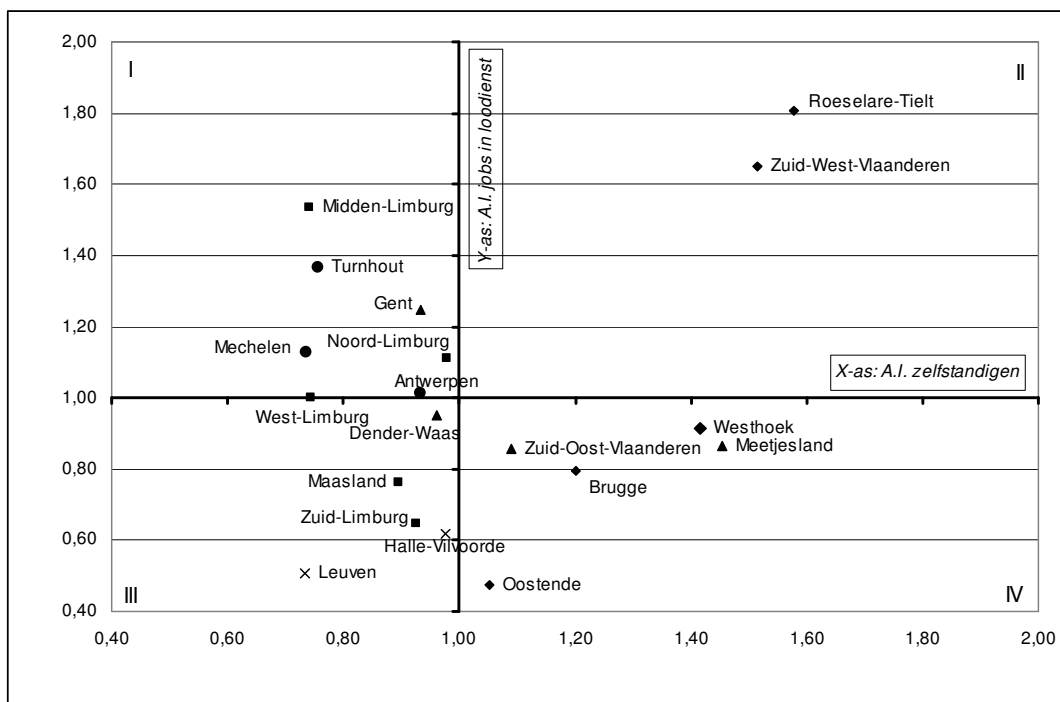
Alle overige regio's bevinden zich in het derde kwadrant en vertonen dus een lagere aanwezigheidsindex van zowel de jobs in loondienst als de zelfstandige werkgelegenheid in de primaire sector. Niet verwonderlijk zijn hier een aantal meer verstedelijkte en dichtbevolkte RESOC's terug te vinden, onder meer RESOC Antwerpen, streek Midden-Limburg en RESOC Halle-Vilvoorde. Een aantal RESOC's situeren zich dicht bij de Y-as en kenmerken zich dus door een aanwezigheid van de zelfstandigen in hoofdberoep die het Vlaamse gemiddelde benadert, zoals RESOC Zuid-West-Vlaanderen en RESOC Oostende. RESOC Dender-Waas situeert zich zelfs op de Y-as en noteert een zelfstandige aanwezigheidsindex van 1,00 wat betekent dat er evenveel zelfstandigen per inwoner zijn in het RESOC Dender-Waas als gemiddeld in het Vlaams Gewest.

2.3.2 De secundaire sector

De secundaire sector omvat alle industriële sectoren alsook de nutssectoren en de bouwnijverheid. Opvallend in figuur 9 is dat alle regio's van het ERSV Limburg, van het ERSV Antwerpen en van het ERSV Vlaams-Brabant zich links van de Y-as bevinden en dus een minder sterke aanwezigheid van de zelfstandigen in hoofdberoep in de industrie noteren. Alle regio's van West-Vlaanderen daarentegen bevinden zich rechts van de Y-as en kennen dus net een verhoogde zelfstandige aanwezigheid in de secundaire sector. De RESOC's van het ERSV Oost-Vlaanderen zijn moeilijker te stroomlijnen en spreiden zich over meerdere kwadranten.

De bespreking start terug bij het eerste kwadrant. Dit bevat de drie Antwerpse RESOC's, RESOC Gent en streken Midden-Limburg en Noord-Limburg. De lagere aanwezigheid van zelfstandigen gaat in deze regio's gepaard met een verhoogde aanwezigheid van jobs in loondienst in de secundaire sector. Vooral Midden-Limburg noteert een hoge aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst van 1,54 wat in grote mate op conto kan geschreven worden van Ford Genk, de firma ALZ en de Japanse multinational Nitto Denko Corporation. In het RESOC Turnhout, met een aanwezigheidsindex voor de jobs in loondienst van 1,36, staat vooral de chemische industrie sterk met onder meer Janssen Pharmaceutica en BP Chembel. In het RESOC Gent zijn de grote namen Volvo Cars, Volvo Trucks en Sidmar.

Figuur 9. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de secundaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSVZ, RSZ Gedecentraliseerde statistiek (Bewerking Steunpunt WAV)

Slechts twee RESOC's bevinden zich in het tweede en meest gunstige kwadrant en kenmerken zich dus door een uitermate secundaire aanwezigheid. Het gaat om de West-Vlaamse RESOC's Roeselare-Tielt en Zuid-West-Vlaanderen. In Roeselare-Tielt bedraagt de aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst in de secundaire sector 1,81. Dit wordt gecombineerd met een zelfstandige aanwezigheid van 1,58. In Zuid-West-Vlaanderen gaat het respectievelijk om 1,65 en 1,51. Grote industriële namen in Roeselare-Tielt zijn Soubry, Vandemoortele, Balta, Beaulieu en Deceuninck Roeselare. In Zuid-West-Vlaanderen gaat het onder meer om Bekaert Textiles, Lano, Berryfloor, Van de Wiele en TVH Forklift Parts.

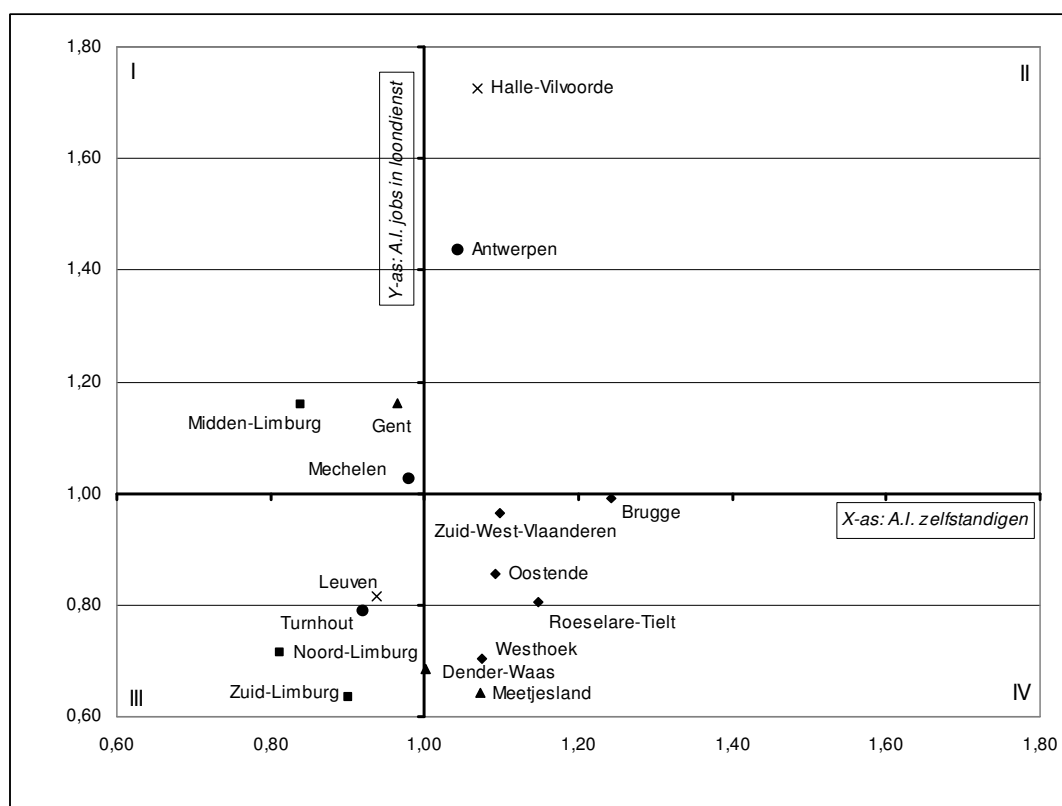
Het derde kwadrant omvat die zes regio's waar de secundaire werkgelegenheid laag is in vergelijking met het Vlaams Gewest. Vooral in het RESOC Leuven met een aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst van 0,50 en van de zelfstandigen van 0,73 heeft de industrie geen stevige voet aan de grond. Ook het andere Vlaams-Brabantse RESOC Halle-Vilvoorde kent een lage secundaire aanwezigheid. In de volgende paragrafen zal blijken dat Vlaams-Brabant een uitgesproken dienstverlenend karakter heeft: in het RESOC Halle-Vilvoorde staan vooral de commerciële diensten sterk; in het RESOC Leuven gaat het eerder om publieke diensten. RESOC Dender-Waas doet het dan beter en benadert het Vlaamse gemiddelde voor wat betreft de jobs in de secundaire sector.

In het vierde kwadrant vinden we tot slot de overige drie RESOC's van West-Vlaanderen terug alsook RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen en Meetjesland. Dit betekent dat zij gemiddeld minder industriële jobs in loondienst tellen per inwoner ten opzichte van het Vlaams Gewest, maar daartegenover een verhoogde aanwezigheid van de industriële zelfstandigen noteren. Vooral de Westhoek (1,42) en het Meetjesland (1,45) scoren hier goed.

2.3.3 De tertiaire sector

De tertiaire sector omvat alle commerciële diensten zoals de groot- en kleinhandel, de horeca, de vervoerssector, het bankwezen, de uitzendsector en de informatica. Figuur 10 verbeeldt wederom de aanwezigheidsindexen van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in deze sectoren.

Figuur 10. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de tertiaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSVZ, RSZ Gedecentraliseerde statistiek (Bewerking Steunpunt WAV)

Het valt op dat het grootste aantal regio's zich onder de X-as bevindt en dus een minder dan gemiddelde aanwezigheid van de jobs in loondienst in de tertiaire sector noteert. Slechts vijf regio's bevinden zich boven de X-as. In het eerste kwadrant gaat het om streek Midden-Limburg, RESOC

Gent en RESOC Mechelen. Hier wordt dus een aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst genoteerd die hoger is dan 1, hoewel geen van allen echte uitschieters zijn. In RESOC Gent en in Midden-Limburg bedraagt de aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst 1,16 in de tertiaire sector. Dit betekent dat er in deze regio's 16% meer tertiaire jobs in loondienst per inwoner zijn dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Dit is in RESOC Gent te danken aan onder meer het logistieke centrum van Honda Europe in de Gentse haven. In Midden-Limburg staat vooral de uitzendsector sterk. Een aantal interimkantoren hebben er dan ook hun hoofdzetel.

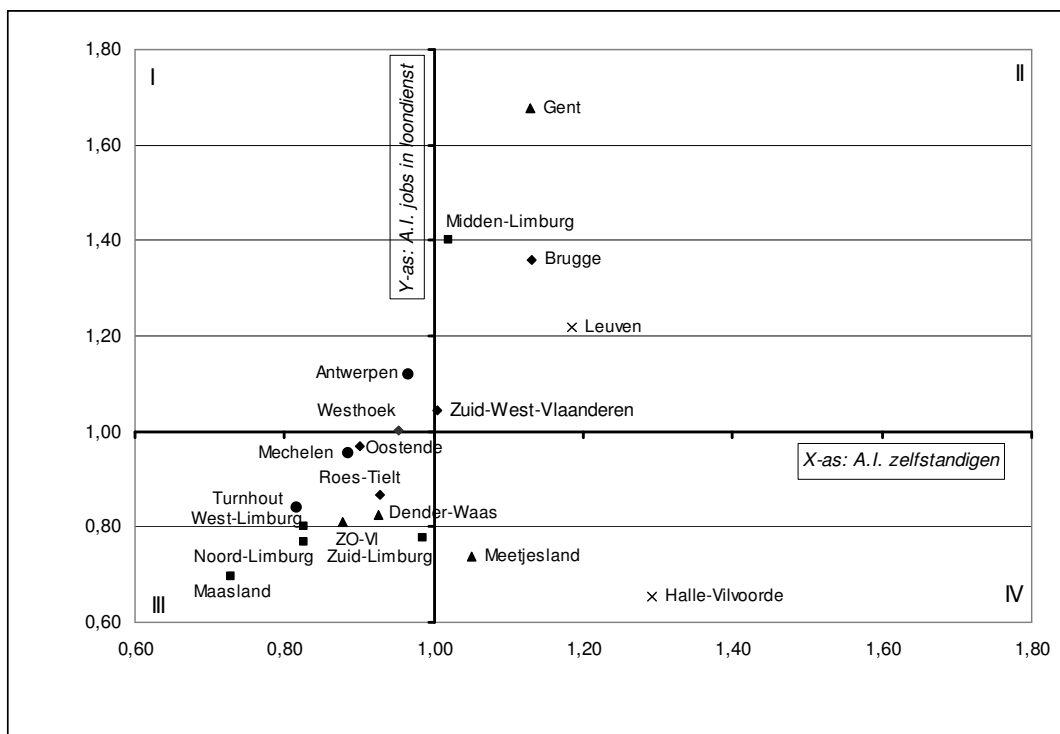
In het tweede kwadrant vinden we slechts twee RESOC's terug: Halle-Vilvoorde en Antwerpen. Zowel de zelfstandigen als de jobs in loondienst in de tertiaire sector zijn er meer dan gemiddeld aanwezig. In RESOC Antwerpen met een aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst van 1,44 en van de zelfstandigen van 1,04 zijn de haven en de daaruit voortvloeiende commerciële activiteiten – vooral in de vervoersondersteuning – hiervoor grotendeels verantwoordelijk. Daarnaast bevinden zich in Antwerpen, als provinciehoofdstad, heel wat financiële diensten en diensten aan ondernemingen. En in gemeenten als Wijnegem, Kontich en Wommelgem staan de commerciële diensten ook erg sterk. Het RESOC Halle-Vilvoorde noteert een aanwezigheidsindex van de jobs in loondienst van maar liefst 1,73. Deze hoge score dankt ze vooral aan het distributiecentrum van Colruyt, aan de informaticabedrijven Cap Gemini en Dolmen en aan de nabijheid van de luchthaven en daaruit voortvloeiende activiteiten zoals koerierdiensten DHL en TNT en de firma Aviapartner die bagage-afhandeling verricht.

Alle andere regio's bevinden zich zoals gezegd onder de X-as en kenmerken zich dus door een lagere aanwezigheid van de jobs in loondienst in de tertiaire sector dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. De RESOC's Turnhout, Leuven, Zuid-Oost-Vlaanderen en alle streken van het ERSV Limburg – behalve Midden-Limburg – combineren dit dan nog eens met een lagere aanwezigheid van zelfstandigen (derde kwadrant). In alle RESOC's van West-Vlaanderen, RESOC Dender-Waas en RESOC Meetjesland zijn er daarentegen wel meer zelfstandigen dan gemiddeld in het Vlaams Gewest in de commerciële diensten (vierde kwadrant).

2.3.4 De quartaire sector

De quartaire sector bundelt alle publieke diensten zoals het onderwijs, het speur- en ontwikkelingswerk, het openbaar bestuur, de gezondheidszorg, de cultuursector en de maatschappelijke dienstverlening. Gezien de aard van de quartaire sector is het niet verwonderlijk dat die regio's die een provinciehoofdstad bevatten, zich in het sterkste tweede kwadrant positioneren. Enkel RESOC Antwerpen noteert een aanwezigheidsindex van de zelfstandigen die net onder de waarde 1 ligt en hierdoor belandt dit RESOC in het eerste kwadrant (zie figuur 11). Ook scoren de meeste van deze RESOC's hoog in de sector onderwijs omwille van de aanwezigheid van een universiteit of hogeschool. Hierdoor staat eveneens het speur- en ontwikkelingswerk vaak sterk in deze RESOC's.

Figuur 11. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de quartaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)

Legende:

- ◆ alle RESOC's van ERSV West-Vlaanderen
- alle RESOC's van ERSV Limburg
- ▲ alle RESOC's van ERSV Oost-Vlaanderen
- x alle RESOC's van ERSV Vlaams-Brabant
- alle RESOC's van ERSV Antwerpen

Bron: RSVZ, RSZ Gedecentraliseerde statistiek (Bewerking Steunpunt WAV)

In het eerste kwadrant vinden we de RESOC's Antwerpen en Westhoek terug. Antwerpen noteert net een te lage zelfstandige aanwezigheid om zich te kwalificeren voor het tweede kwadrant. RESOC Westhoek, dat zich ook maar net in het eerste kwadrant situeert, bevindt zich dan weer dicht tegen het Vlaamse gemiddelde. Hetzelfde geldt voor het RESOC Zuid-West-Vlaanderen dat qua aanwezigheid van zowel de jobs in loondienst als de zelfstandigen nauw aansluit bij het Vlaams Gewest en zich maar amper in het tweede kwadrant bevindt.

De meeste regio's vinden we echter terug in het derde kwadrant. Vooral het Maasland valt in negatieve zin op met een erg lage aanwezigheidsindex in de publieke dienstensector van zowel de jobs in loondienst (0,70) als de zelfstandigen in hoofdberoep (0,73). Enkel RESOC Halle-Vilvoorde in het vierde kwadrant noteert met 0,65 een nog lagere aanwezigheidsindex voor de jobs in loondienst in deze sector, maar zij combineert dit wel met een hoge zelfstandige aanwezigheid (1,29).

3. Methodologie

3.1 De samenstelling van de RESOC's

Tijdens het voorjaar van 2004 werd op subregionaal gebied omgeschakeld van de subregionale tewerkstellingscomités (STC's) en Streekplatformen van een regio (SPR) naar Regionale Economische en Sociale Overlegcomités (RESOC's). Op provinciaal niveau werd overgeschakeld naar de Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden (ERSV's). In de provincie Limburg vallen de grenzen van het ERSV en het RESOC samen, maar werd beslist alsnog een opsplitsing te maken naar streekniveau. De concrete afbakening van de RESOC's vindt u via www.steunpuntwav.be, Publicaties, Via Type, Classificaties.

3.2 Raming van de gemeentelijke beroepsbevolking

Het steunpunt WAV raamt jaarlijks de beroepsbevolking per Belgische gemeente naar geslacht en vijfjarige leeftijdscategorie. Dit gebeurt volledig op basis van administratieve data. Hier overlopen we de verschillende bronnen en de werkwijze voor de berekening.

3.2.1 Samenstelling van de beroepsbevolking

De beroepsbevolking betreft alle personen die gericht zijn op de arbeidsmarkt hetzij als werkende, hetzij als werkzoekende. De werkenden worden nog onderverdeeld in drie categorieën, met name de loontrekkenden, de zelfstandigen en de helpers. De meest actuele cijfers die we momenteel beschikbaar hebben dateren van juni 2004.

De loontrekkenden worden berekend als de som van de loontrekkenden gekend bij RSZ-DMFA, bij RSZPPO en de loontrekkende uitgaande grensarbeid gekend bij RIZIV. Voor de berekening van het totaal aantal *zelfstandigen* worden de zelfstandigen in hoofdberoep en na pensioen gekend bij RSVZ samengegeld met de zelfstandige uitgaande grensarbeid gekend bij RIZIV. De volledige groep van de *helpers* tenslotte wordt geoperationaliseerd als de som van de helpers in hoofdberoep en de helpers na pensioen gekend bij RSVZ.

De *werkzoekenden* worden geoperationaliseerd aan de hand van het jaargemiddelde van de niet-werkende werkzoekenden (nwwz) zoals gekend bij de gewestelijke bemiddelingsdiensten. Het gaat om de som van het gemiddeld aantal nwwz bij de VDAB, FOREM en BGDA.

3.2.2 Wie wordt niet mee opgenomen in de beroepsbevolking?

Bepaalde groepen worden niet opgenomen in de beroepsbevolking omdat er dan een risico op dubbeltellingen zou zijn waardoor de beroepsbevolking overschat zou worden. Ook ontbreken ons in bepaalde gevallen betrouwbare bronnen om een raming te maken naar leeftijd, geslacht en gemeente die de werkelijkheid benadert. Voor de cijfers van 2004 betreft het zeven groepen die niet worden opgenomen in de raming van de beroepsbevolking.

3.2.2.1 Zelfstandigen en helpers in bijberoep

Voor de zelfstandigen en helpers in bijberoep gaan we uit van de veronderstelling dat ze eveneens een hoofdberoep hebben en hierdoor al gekend zijn bij andere statistiekinstellingen. Om dubbeltellingen te vermijden worden ze dus niet opgenomen in onze raming. Via het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de KSZ (Datawarehouse AM&SB) stelden we echter vast

dat er toch een groep is die uitsluitend het statuut van zelfstandige of helper in bijberoep heeft en dus niet gekend is bij een andere statistiekinstelling. Deze groep wordt dan ook ten onrechte niet meegeteld. Het Steunpunt WAV heeft een methodologie uitgewerkt om dit vanaf 2005 te corrigeren op basis van het Datawarehouse AM&SB. Meer uitleg hierover vindt u in paragraaf 3.2.3.3.

3.2.2.2 PWA-werknemers

Vanaf oktober 2004 moeten de PWA-werknemers beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt en worden ze bijgevolg bij de niet-werkende werkzoekenden geteld. We nemen ze dus niet op in de raming van de werkenden. Volledigheidshalve willen we hier wel aan toevoegen dat het statuut van PWA in belangrijke mate vervangen werd door het systeem van dienstencheques. De personen die onder dit statuut vallen worden bij de RSZ als loontrekkenden geregistreerd en komen dus in de statistieken van de werkenden terecht.

3.2.2.3 Huispersoneel

Het huispersoneel nemen we niet als aparte groep op. Zij worden in de toekomst wel opgenomen via de dienstencheques die vanaf het eerste kwartaal van 2004 geïntegreerd zijn in de statistieken van de RSZ.

3.2.2.4 Zeelieden

Op 1 januari 2003 telde België ongeveer 1 000 werknemers gekend bij de HVKZ. Omdat het gaat om een beperkt aantal en omdat deze statistieken vooralsnog niet beschikbaar zijn tot op gemeentelijk niveau, worden ze niet opgenomen.

3.2.2.5 Zwartwerk

Het aantal zwartwerkers is per definitie niet gekend via officiële kanalen. Het is dan ook onmogelijk hun aantal in kaart te brengen en bijgevolg wordt deze groep niet opgenomen in onze ramingen.

3.2.2.6 Extra-territorialen

Het gaat hier voornamelijk om de werknemers van de Europese instellingen. We beseffen dat deze categorie werkenden, door de FOD Werkgelegenheid geraamd op 30 000 personen, vooral van belang is voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er bestaan evenwel geen eenduidige statistieken over en zolang dit het geval is, blijft een raming van deze categorie onzeker. Vooral een verdeling naar geslacht, leeftijd en gemeente is moeilijk en bijgevolg nemen we deze categorie vooralsnog niet op in onze ramingen.

3.2.2.7 Studenten

De RSZ telt het aantal werkende studenten enkel in juli, augustus en september. Het gaat hier echter om het aantal studentencontracten; als één persoon twee studentencontracten heeft, wordt hij of zij dubbel geteld. Verder is er geen opdeling naar gemeente, leeftijd en geslacht. We hopen dat dit euvel in de toekomst wordt verholpen en dat deze groep nauwkeuriger in kaart kan worden gebracht op basis van DMFA.

3.2.3 Recente en toekomstige wijzigingen in de methodologie

3.2.3.1 *Tijdreeksbreuk tussen 2002 en 2003*

Vanaf 2003 hanteert het Steunpunt WAV een vernieuwde methodologie voor de berekening van de gemeentelijke beroepsbevolking. Dit omwille van aanpassingen bij de arbeidsongeschikten en de meewerkende echtgenoten.

Wat betreft de arbeidsongeschikten werden voordien enkel die personen meegeteld die minder dan twaalf maanden arbeidsongeschikt waren. Na een ongeschiktheid wegens ziekte van meer dan twaalf maanden verdwenen zij uit de RSZ-statistieken en werden ze niet meer als werknemer geteld. Er werd dus een onderscheid gemaakt tussen primaire en langdurige ongeschiktheid. Vanaf 2003 wordt dit onderscheid niet meer gemaakt en wordt iedereen, ongeacht de duur van ongeschiktheid, meegeteld als werknemer. Het aantal betrokken werknemers wordt op 20 000 geraamd.

Inhoudelijk gezien zou het beter zijn de langdurige arbeidsongeschikten niet mee te rekenen bij de werkenden; zij kunnen immers niet meer echt als werknemers worden beschouwd. Aangezien er enkel een globaal cijfers geraamd werd voor deze groep is een dergelijke correctie niet mogelijk tot op alle niveaus, te weten naar gemeente, geslacht en vijfjarige leeftijdsklasse.

Op 1 januari 2003 werd het statuut van de meewerkende echtgenoot van kracht, dit geldt ook voor de helpers van een zelfstandige waarmee hij/zij door een contract van wettelijke samenleving is verbonden (RSVZ, 2003). De meewerkende echtgenoten werden van dan af verplicht zich in te schrijven als niet-vergoede helper bij het RSVZ. Voor de raming van deze groep, gebruikte het Steunpunt WAV tot en met 2002 de Enquête naar de arbeidskrachten (EAK) van het NIS. Dit was tot dan de enige manier om de meewerkende echtgenoten in kaart brengen. Om dubbeltellingen te vermijden doen we vanaf 2003 dan ook geen beroep meer op de EAK om de niet-vergoede helpers te ramen.

Dit betekent ook meteen dat de laatste bron op basis van enquêtegegevens verdween uit de raming en dat vanaf 2003 de gemeentelijke beroepsbevolking louter op basis van administratieve bronnen bekomen wordt.

3.2.3.2 *Naar een betere benadering van de grensarbeid*

In het kader van de werkgroep 'Werkloosheidsgraden' onder leiding van de RVA, hebben het Steunpunt WAV en het Institut Wallon de l'Evaluation, de Prospective et de la Statistique (IWEPS) hun methodologie volledig op mekaar afgestemd voor de raming van de beroepsbevolking van 2005. Deze samenwerking heeft vooral geleid tot een betere benadering van de grensarbeid.

Tot en met 2004 gebruikt het Steunpunt WAV voor de raming van de grensarbeid de arrondissementele RIZIV-gegevens die vervolgens worden verdeeld over de gemeenten aan de hand van een verdeelsleutel op basis van de Volkstelling van 1991. Het IWEPS kijkt op sommige punten af van deze methodologie voor de berekening van de grensarbeid.

Ten eerste gebruikt het IWEPS een verdeelsleutel volgens het land van uitstroom. Het Steunpunt WAV gebruikt één globale verdeelsleutel ongeacht het land waar men wordt tewerkgesteld. In beide gevallen wordt de verdeelsleutel berekend op basis van de gegevens uit de Volkstelling van 1991.

Ten tweede maakt het Steunpunt WAV, zoals vermeld, uitsluitend gebruik van de statistieken van het RIZIV voor de berekening van de uitgaande grensarbeid. Het IWEPS beroept zich evenwel ook op cijfers van de landen van uitstroom zelf, met name voor Luxemburg, Nederland en Duitsland.

Het Steunpunt WAV zal haar raming afstemmen op deze van IWEPS voor de grensarbeid naar deze drie landen. Wel zal het Steunpunt hierop nog een verdeelsleutel toepassen om een onderscheid te maken tussen zelfstandige en loontrekkende grensarbeid (op basis van het RIZIV). Voor de grensarbeid naar Frankrijk blijven we gebruik maken van de RIZIV-gegevens. Wel passen we ook onze verdeelsleutel op basis van de Volkstelling van 1991 aan naar voorbeeld van het IWEPS.

3.2.3.3 *Corrigeren voor dubbeltellingen op basis van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de KSZ*

Aan de hand van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (Datawarehouse AM&SB) hebben we de mogelijkheid de verschillende componenten voor de loontrekkenden en zelfstandigen onderling te kruisen en op die manier te achterhalen waar en hoeveel personen dubbel geteld worden en welke groepen ten onrechte niet worden opgenomen in de ramingen. De meest recente gegevens van Datawarehouse AM&SB dateren van enkele jaren vroeger dan de gegevens die we krijgen via RSZ en RSVZ (i.c. 2002 versus 2004). De herberekeningen gebeuren dus op basis van de meest recente cijfers van het Datawarehouse AM&SB (in onderstaande oefening gaat het om 2002), die vervolgens worden toegepast op de meest recente cijfers verkregen bij RSZ en RSVZ (in onderstaande oefening gaat het om 2004).

Berekening op basis van het Datawarehouse AM&SB

De cijfers van het Datawarehouse AM&SB leren ons dat er aanzienlijke dubbeltellingen terug te vinden zijn bij volgende combinaties (zie tabel 2). Ten eerste is er een groep van 14 100 werkenden die ingeschreven zijn bij de RSVZ als zelfstandige in hoofdberoep én bij RSZ-DMFA als loontrekkende. Zij worden dus dubbel geteld in de huidige raming van het aantal werkenden. Ten tweede zijn er zo'n 25 500 personen die tweemaal voorkomen in de cijfers omdat zij als loontrekkenden zowel bij RSZ-DMFA als bij RSZPPO geregistreerd zijn.

We hebben ook gezien dat de zelfstandigen in bijberoep totnogtoe niet mee opgenomen worden in de beroepsbevolking vanuit de veronderstelling dat ze deze activiteit combineren met een hoofdbezigheid en dus al ergens in de statistieken voorkomen. Om dubbeltellingen te vermijden was het dus aangewezen ze niet apart op te nemen als groep. Nu hebben we via Datawarehouse AM&SB kunnen afleiden dat een belangrijke groep zelfstandigen in bijberoep ten onrechte niet werd meegeteld in de ramingen. In tabel 2 zien we dat 18 000 zelfstandigen in bijberoep noch bij RSZ noch bij RSVZ noch bij RVA gekend zijn en dus louter een activiteit als zelfstandige in bijberoep uitoefenen.⁴

4 Er kan sprake zijn van een zelfstandig bijberoep wanneer er de facto geen hoofdactiviteit meer wordt uitgeoefend en de betrokken persoon uit de sociale zekerheid een loonverlagend inkomen geniet of zijn pensioenrechten vrijwaart. Daarnaast werd in het sociaal statuut ook nog plaats voorzien voor de zelfstandige bijberoepen op aanvraag. Het gaat dan ten eerste om personen die eigenlijk een zelfstandig hoofdberoep uitoefenen maar die gezien de beperkte omvang van de beroepsinkomsten die hieruit voortspuiten, de kans krijgen zich te laten beschouwen als bijberoep. Ten tweede gaat het om personen die zich reeds op een andere manier gewaarborgd weten van sociale zekerheidsrechten die minstens gelijkwaardig zijn aan die van het zelfstandigenstatuut. Zij kunnen vragen om gelijkgesteld te worden met een bijberoep. Ten derde komen ook studenten hiervoor in aanmerking en sinds 1 juli 1992 ook bepaalde politieke mandatarissen (RSVZ, 2003).

Tabel 2. Dubbeltellingen en ontbrekende groepen berekend op basis van het Datawarehouse AM&SB (België; juni 2002)

Zelfstandigen in hoofdberoep	
Totaal aantal zelfstandigen in hoofdberoep gekend bij RSVZ	526 600
<i>Personen gekend bij RSVZ als zelfstandige in hoofdberoep én bij RSZ als loontrekkenden</i>	<i>14 100</i>
Loontrekkenden	
Totaal aantal loontrekkenden (gekend bij RSZ-DMFA en/of RSZ-PPO)	3 328 300
Aantal loontrekkenden gekend bij RSZ PPO	320 700
Aantal loontrekkenden gekend bij RSZ	3 033 200
<i>Aantal loontrekkenden gekend bij RSZ én RSZPPO</i>	<i>25 500</i>
Zelfstandigen in bijberoep	
Totaal aantal zelfstandigen in bijberoep (gekend bij RSVZ en/of RSZ-DMFA en /of RSZ-PPO en/of RVA)	142 000
Aantal zelfstandigen in bijberoep gekend bij RSZ-DMFA	109 700
Aantal zelfstandigen in bijberoep gekend bij RSZ-PPO	9 700
Aantal zelfstandigen in bijberoep gekend bij RVA	5 900
<i>Zelfstandigen in bijberoep enkel gekend bij RSVZ (dus niet bij RSZ-DMFA, RSZ-PPO of RVA)</i>	<i>18 000</i>

Bron: Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

Aan de hand van de cijfers van het Datawarehouse AM&SB kunnen we de details berekenen naar geslacht en leeftijd tot op gemeentelijk niveau. We hebben dus de mogelijkheid het aandeel van de dubbels en ontbrekende groepen tot op dit niveau te bepalen en deze coëfficiënten toe te passen op de recentere bestanden verkregen via RSZ-DMFA, RSZ-PPO en RSVZ.

Op basis van deze correctie, zal de samenstelling van de beroepsbevolking wijzigen. In tabel 3 zien we wat de weerslag hiervan is op de Vlaamse cijfers van 2004 voor de verschillende componenten van de werkenden en de hieruit voortvloeiende arbeidsmarktindicatoren.

Door het corrigeren van de dubbeltellingen verdwijnen 15 600 loontrekkenden en 8 900 zelfstandigen in hoofdberoep uit de ramingen. Deze totale groep van zelfstandigen wordt echter terug aangevuld met 11 800 personen door de zelfstandigen in bijberoep bij te rekenen die uitsluitend bij het RSVZ gekend zijn. Deze groep wordt ten onrechte niet meegerekend in de berekening van de beroepsbevolking. Op basis van deze berekeningen, worden in de huidige raming 12 700 werkenden te veel geteld.

Deze aanpassingen hebben ook een invloed op de arbeidsmarktindicatoren. In tabel 3 zien we dat de activiteitsgraad en de werkzaamheidsgraad 0,3% lager ligt en dat de werkloosheidsgraad 0,1% hoger ligt na de correcties.

Tabel 3. Raming van het aantal werkenden (18-64 jaar) in detail: vergelijking van de huidige raming en de raming met correctie op basis van het Datawarehouse AM&SB (Vlaams Gewest; 2004)

	Huidige raming	Na correctie	Vershil
	(n)	(n)	(n)
RSZ-DMFA + RSZ-PPO	2 122 900	2 107 300	-15 600
Totaal verschil loontrekkenden			-15 600
RSVZ Zelfstandigen hoofdberoep	330 200	321 300	-8 900
RSVZ Zelfstandigen bijberoep		11 800	+11 800
Totaal verschil zelfstandigen			+2 900
Totaal verschil werkenden			-12 700
	(%)	(%)	(ppn)
Activiteitsgraad	73,6	73,3	-0,3
Werkzaamheidsgraad	67,7	67,4	-0,3
Werkloosheidsgraad	8,0	8,1	+0,1

Bron: RSZ-DMFA, RSZ-LATG, RSZPPO, RIZIV, RSVZ, NIS Bevolking, VDAB, Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

3.3 Raming van de werkgelegenheid

3.3.1 Onderscheid werkenden en jobs

Hiervoor werd de raming van de gemeentelijke beroepsbevolking – te weten de som van de werkzoekenden en de werkenden – methodologisch toegelicht. Bij de raming van het aantal werkenden wordt, zoals uitgelegd, onder meer beroep gedaan op de DMFA-statistieken (vroeger: LATG-statistieken) die alle loontrekkenden verzamelen die gekend zijn bij de RSZ. Deze statistieken worden berekend op basis van de woonplaats van de werknemer. Het uitgangspunt is de tewerkgestelde werknemer en deze werknemer wordt eenmaal geteld, ongeacht het aantal jobs dat hij/zij uitoefent.

Op die manier onderscheiden de DMFA-statistieken zich van de gedecentraliseerde statistieken van de RSZ. Het gaat dan niet langer om werknemers, maar om arbeidsplaatsen. Het uitgangspunt in de gedecentraliseerde statistieken is de werkgever en werknemers die bij meer dan één werkgever staan ingeschreven worden meermaals geteld. Werknemers die bij dezelfde werkgever verschillende arbeidsbetrekkingen uitoefenen, worden echter wel als één arbeidsplaats geteld. De jobs in loondienst worden gebundeld volgens de plaats waar de job wordt uitgeoefend (RSZ, 2003).

Kortom, er wordt een onderscheid gemaakt tussen het aantal werkenden en het aantal jobs en dit onderscheid is terecht. Immers, één persoon kan meerdere jobs hebben (bijvoorbeeld twee half-tijdse jobs). Het gaat hier dan om multi-jobben. Ook zal een Vlaming die in Brussel gaat werken, wél in de Vlaamse statistieken van het aantal werkenden zitten (woonplaats Vlaams Gewest), maar zal diezelfde persoon niet in de Vlaamse statistieken van het aantal jobs terug te vinden zijn (werkplaats Brussels Gewest). Hier gaat het dan om pendel.

Hoewel er zowel in de berekening van het aantal werkenden als in de berekening van het aantal jobs nog andere componenten – op basis van andere statistiekinstellingen – mee opgenomen worden, buiten de RSZ-statistieken, houdt het Steunpunt WAV wél het onderscheid aan tussen de raming van de beroepsbevolking (werkzaamheid) en de raming van de werkgelegenheid.

3.3.2 Raming van de werkgelegenheid

Net zoals de raming van de beroepsbevolking gaat ook de raming van de totale werkgelegenheid tot op gemeentelijk niveau. De werkgelegenheid valt uiteen in drie componenten: de jobs in loondienst, de zelfstandigen in hoofdberoep en de helpers in hoofdberoep. Gecombineerd met de bevolkingscijfers van het NIS wordt de raming van de werkgelegenheid gebruikt voor het berekenen van de werkgelegenheidsgraad en de aanwezigheidsindex.

3.3.2.1 *Jobs in loondienst*

De jobs in loondienst vormen de grootste component van de totale werkgelegenheid. Ze worden berekend op basis van de gedecentraliseerde statistieken van de RSZ. De statistieken omvatten het geheel van werkgevers en werknemers die onderworpen zijn aan de sociale zekerheid voor bezoldigde werknemers. Deze onderwerping berust op het verlenen van prestaties in uitvoering van een arbeidsovereenkomst of van prestaties die hiermee overeenkomen. Deze prestaties worden aangegeven bij drie instellingen: de Hulp- en Verzorgingskas voor de Zeelieden (HVKZ), de RSZ en de RSZPPO. De gedecentraliseerde statistieken omvatten dus ook die jobs die bij de plaatselijke en provinciale overheden uitgevoerd worden.

De jobs in loondienst worden geografisch verdeeld volgens de plaats waar de job wordt uitgeoefend. Tot 2003 gebeurde deze verdeling op basis van de 'inrichting'. In het geval dat de werkgever één enkele uitbatingsetel en één enkele activiteit heeft, is zij de inrichting. In het geval dat de werkgever minstens twee afzonderlijke bedrijfszetels bezit en/of verschillende activiteiten uitoefent, wordt elke zetel en, voor eenzelfde zetel met twee of meer activiteiten, elke activiteit beschouwd als een eenheid 'inrichting', met die beperking dat de verschillende zetels met dezelfde activiteit gelegen in eenzelfde gemeente samen als één statistiekeenheid worden beschouwd. Vanaf 2004 gaat het, in het kader van de oprichting van de Kruispuntbank van Ondernemingen, om de vestigingseenheid: elke plaats die geografisch kan worden geïdentificeerd met een adres en waar ten minste één activiteit van de onderneming wordt uitgeoefend of van waaruit de activiteit wordt uitgeoefend; het is dus een concrete geografische realiteit.

Tot en met 2002 betroffen de gedecentraliseerde gegevens telkens 30 juni. In 2003 werd de RSZ-aangifte echter omgevormd tot DMFA (Déclaration multifonctionelle – Multifunctionele Aangifte) en dit heeft geleid tot aanpassingen van de statistische methoden en administratieve procedures van de RSZ. Er zijn geen cijfers beschikbaar voor 30 juni 2003, maar, om de tijdreeks enigszins in stand te houden, werd wel een raming gemaakt van de werkgelegenheid op 31 december 2003. Dit is tot dusver het meest recente cijfermateriaal. In de toekomst zou de telling van het aantal jobs in loondienst tweemaal per jaar plaatsvinden.

De jobs in loondienst worden verdeeld naar sector. De economische activiteit betreft dan de activiteit van de inrichting (tot 2003) of vestigingseenheid (vanaf 2004) en gebeurt volgens de NACE-nomenclatuur. Het Steunpunt WAV berekent op basis hiervan de wav-sectoren.⁵ Tot op gemeentelijk niveau zijn er sectorale gegevens naar hoofdsector beschikbaar. Op het niveau van de RESOC's, ERSV's en gewesten zijn ook de wav-sectoren beschikbaar.

3.3.2.2 *Zelfstandigen in hoofdberoep*

De tweede component van de werkgelegenheid bestaat uit de zelfstandigen in hoofdberoep. Zij worden berekend op basis van de statistieken van de RSVZ die ieder jaar per 31 december

5 De WAV-sectorindeling is beschikbaar via www.steunpuntwav.be, Publicaties, Via Type, Classificaties.

beschikbaar zijn. Om te komen tot een raming van 30 juni, wordt het gemiddelde genomen van de cijfers van 31 december van twee opeenvolgende jaren. Het aantal zelfstandigen in hoofdberoep op 30 juni 2002 werd bijvoorbeeld berekend als het gemiddelde van het aantal zelfstandigen op 31 december 2001 en op 31 december 2002. Omdat de meest recente cijfers jobs in loondienst evenwel betrekking hebben op 31 december 2003 werd voor de bespreking van de werkgelegenheid in dit eindrapport ook gebruik gemaakt van de zelfstandigen in hoofdberoep op 31 december 2003.

De zelfstandigen in hoofdberoep worden door de RSVZ opgesplitst naar beroepencode. Het Steunpunt WAV baseert zich hierop om te komen tot een raming naar wav-sector.⁶ De sectorale gegevens van de zelfstandigen in hoofdberoep zijn beschikbaar op het niveau van de RESOC's, ERSV's en gewesten.

3.3.2.3 *Helpers in hoofdberoep*

De laatste en kleinste component van de totale werkgelegenheid betreft de helpers in hoofdberoep. Deze statistieken worden net zoals de zelfstandigen aangeleverd door de RSVZ. Bijgevolg gelden dezelfde opmerkingen als in punt 2.2.

3.3.2.4 *Werkgelegenheidsgraad*

De werkgelegenheidsgraad wordt berekend als de verhouding tussen het totaal aantal arbeidsplaatsen en het aantal inwoners op arbeidsleeftijd (18-64 jaar). De werkgelegenheidsgraad duidt dus aan hoeveel jobs er per 100 inwoners zijn in een gemeente, RESOC, ERSV of gewest. Werkzaamheidsgraad en werkgelegenheidsgraad zijn twee verschillende concepten. De werkzaamheidsgraad verwijst naar de aanbodzijde van de arbeidsmarkt (werkenden), terwijl de werkgelegenheidsgraad betrekking heeft op de vraagzijde van de arbeidsmarkt (arbeidsplaatsen of jobs).

3.3.2.5 *Aanwezigheidsindex*

De aanwezigheidsindex duidt aan of er meer of minder jobs per inwoner zijn in een bepaalde sector ten opzichte van het Vlaams Gewest. De index vergelijkt de verhouding van het aantal jobs ten opzichte van het aantal inwoners (18-64 jaar) in een bepaalde regio met diezelfde verhouding in het Vlaams Gewest. Een aanwezigheidsindex met waarde 1 betekent dat er verhoudingsgewijs evenveel jobs per inwoner in de betreffende sector aanwezig zijn in de regio als gemiddeld in het Vlaams Gewest. Een waarde hoger dan 1 wijst erop dat de sector sterker staat in de regio dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Een waarde lager dan 1 wijst op het omgekeerde.

3.3.3 *Vergelijking raming Steunpunt WAV – Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR)*

Voor het monitoren van de arbeidsmarkt worden veel verschillende bronnen gebruikt, zowel op survey gebaseerde bronnen als administratieve bronnen. Soms geven deze bronnen verschillende of zelfs tegenstrijdige resultaten en trends. Bovendien belichten verschillende bronnen vaak slechts deelaspecten van de arbeidsmarkt waardoor een globaal overzicht ontbreekt. Binnen Eurostat wordt nog steeds bijna uitsluitend uitgegaan van surveybronnen bij het monitoren van het arbeidsmarktgebeuren. De idee te gaan werken met administratieve bronnen en vanuit een concept van arbeidsrekeningen wint echter veld. Om de discrepantie tussen verschillende bronnen weg te werken en om de arbeidsmarkt in zijn globaliteit te benaderen, zijn reeds heel wat landen overge-

6 De WAV-sectorindeling is beschikbaar via www.steunpuntwav.be, Publicaties, Via Type, Classificaties.

schakeld op een systeem van een geïntegreerde beschrijving van de arbeidsmarkt in zogenaamde arbeidsrekeningen. Een stelsel van arbeidsrekeningen is net zoals een stelsel van nationale rekeningen op te vatten als een geïntegreerd statistisch model.

In België werd er de voorbije jaren reeds werk gemaakt van de omvorming van de raming van de beroepsbevolking van het toenmalige Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid (MTA) naar een vorm van arbeidsrekening. Momenteel wordt deze Belgische arbeidsrekening verder verfijnd in een samenwerkingsverband tussen de Federale Overheidsdienst Werk, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), het INR en het NIS. Het Belgische concept van arbeidsrekeningen tracht zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de internationale definities inzake werkgelegenheid en werkloosheid en tracht de statistische realiteit van de arbeidsmarkt in haar essentie te beschrijven. In dit kader maakt het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) ieder jaar een raming van de binnenlandse werkgelegenheid. Deze raming wijkt in verscheidene opzichten af van de raming van de totale werkgelegenheid die het Steunpunt WAV berekent.

Een eerste verschil betreft het concept en vooral de invulling ervan. Het INR spreekt van binnenlandse werkgelegenheid, gedefinieerd als het totaal aantal personen tewerkgesteld in een in België gevestigde productie-eenheid. Wanneer een persoon twee jobs heeft, wordt enkel de voornaamste job weerhouden. Het Steunpunt WAV spreekt daarentegen van een raming van de werkgelegenheid in de zin van het totaal aantal arbeidsplaatsen. Wanneer een persoon twee jobs heeft, worden beide jobs mee opgenomen in de raming.

Een tweede verschil betreft de datum of tijdsspanne waarop de cijfers betrekking hebben. Het INR biedt een jaarcijfer aan dat wordt berekend als het gemiddelde van vier trimestergemiddelden. Een trimestergemiddelde is het gemiddelde van de werkgelegenheid aan het begin en het einde van het trimester. Het Steunpunt WAV raamt het aantal arbeidsplaatsen op 30 juni. Wegens de eerder besproken omschakeling naar DMFA gaat het in 2003 echter om 31 december.

Een derde verschil schuilt in de regionale verdeling van de loontrekkenden. Het INR kent op basis van het vestigingenbestand – de gedecentraliseerde statistiek – van de RSZ het aantal jobs per onderneming per lokaliteit. Deze regionale verdeling past het INR vervolgens toe op het aantal werkenden dat het berekent en dit elk trimester. Het Steunpunt WAV verdeelt de loontrekkende arbeidsplaatsen ook volgens werkplaats. De regionale verdeelsleutel per onderneming wordt eveneens afgeleid uit het vestigingenbestand van de RSZ. Het Steunpunt WAV neemt de cijfers van dit bestand over zonder bijkomende bewerkingen en per datum waarop de cijfers betrekking hebben (30 juni of 31 december). In de regionale verdeling gaat het INR niet verder dan het geografische niveau van de arrondissementen. Het Steunpunt WAV neemt ook gemeentelijke cijfers op.

Een vierde verschil is te vinden bij de berekening van de zelfstandige werkgelegenheid. Het INR baseert zich hiervoor op de statistieken die de RSVZ aanlevert, aangevuld met BTW-gegevens en met de EAK voor wat betreft de helpers. Als aparte groep worden de helpers enkel op nationaal niveau opgenomen in de raming van het INR. In regionale verdelingen worden zij niet onderscheiden van de zelfstandigen. De regionale verdeling van de zelfstandigen gebeurt op basis van de woonplaats, vooral dan op basis van BTW-gegevens aangevuld met RSVZ-gegevens op basis van hun eigen beroepennomenclatuur. Vanaf 2003 doet het Steunpunt WAV voor de raming van de zelfstandige werkgelegenheid uitsluitend beroep op de RSVZ. Tot en met 2002 werd ook de EAK gebruikt voor een raming van het aantal helpers. Vanaf 2003 is het evenwel verplicht zich op te geven als meewerkende echtgenoot – de meewerkende echtgenoten vormen de grootste groep binnen de helpers – bij de RSVZ waar dit voordien op vrijwillige basis gebeurde en dus is de RSVZ vanaf 2003 een adequate bron voor het ramen van het aantal helpers. Net zoals de loontrekkende werkgelegenheid worden ook de zelfstandige werkgelegenheid en de helpers geraamd tot op

gemeentelijk niveau. Deze regionale verdeling gebeurt, net zoals bij het INR, op basis van de woonplaats.

Een vijfde verschil betreft de sectorale verdeling. Voor de loontrekkende werkgelegenheid wordt door het INR gewerkt met de hoofdactiviteit van de onderneming zoals gekend via de NACE-nomenclatuur. Alle vestigingen van een onderneming worden opgenomen onder die hoofdactiviteit. Het Steunpunt WAV werkt met de activiteit van de vestiging, ook met behulp van de NACE-nomenclatuur. De bedrijfstak van elke vestiging, zoals opgenomen in de gedecentraliseerde RSZ-statistieken, wordt dus overgenomen. De activiteit van een bepaalde vestiging kan hierbij verschillen van de hoofdactiviteit van de globale onderneming. Voor de zelfstandige werkgelegenheid hanteert het INR de NACE-nomenclatuur volgens het repertorium van de Nationale Rekeningen. Het Steunpunt WAV werkt met de beroepencodes die de RSVZ aanlevert in haar statistieken en ontwikkelde een methode om deze om te zetten naar NACE-codes.

Een laatste verschil betreft een aantal componenten die in de raming van de binnenlandse werkgelegenheid van het INR wel en in de raming van het Steunpunt WAV niet wordt weerhouden. Het gaat om de PWA-werknemers, het huispersoneel, de zeelieden, het zwartwerk, de extra-territoriale en de studenten. Bovendien voert het INR nog een aantal correcties door. Een eerste correctie betreft de niet-bijdrageplichtigen bij de RSZPPO zoals de vrijwillige brandweelieden. Ook wordt gecorrigeerd voor dubbeltellingen tussen RSZ en RSZPPO en tussen loontrekkende en zelfstandige werkgelegenheid. Tot slot wordt de raming van het INR ook nog gecorrigeerd voor langdurig zieken, ter beschikking gestelde leerkrachten en zelfstandige onthaalouders.

Tabel 4 toont dat het INR de binnenlandse werkgelegenheid anno 2004 raamt op 4 164 569 werkenden. Het Steunpunt WAV komt tot een totale werkgelegenheid van 4 159 483 arbeidsplaatsen. Het verschil tussen beide ramingen is dus relatief beperkt en bedraagt 5 000 eenheden. Wel blijkt uit tabel 4 dat er een groter verschil is wanneer wordt opgesplitst naar statuut. Het Steunpunt WAV raamt immers ongeveer 33 000 loontrekkende arbeidsplaatsen meer. Dit is grotendeels te wijten aan het verschil in concept: het Steunpunt WAV berekent het aantal arbeidsplaatsen; het INR raamt het totaal aantal werkenden. Dit surplus wordt evenwel gecompenseerd door het feit dat het Steunpunt WAV in vergelijking met het INR zo'n 38 000 zelfstandigen en helpers minder telt. Kortom, het globale verschil tussen beide ramingen mag dan wel beperkt zijn, bovenstaand overzicht en tabel 4 leren dat hierachter grotere afwijkingen schuilgaan die toe te schrijven zijn aan een andere methodologische en conceptuele benadering.

Tabel 4. Raming van de werkgelegenheid: vergelijking tussen het INR en het Steunpunt WAV (België)

	INR Jaarcijfer 2004 Binnenlandse werkgelegenheid Werkenden	Steunpunt WAV 31 december 2003 Totale werkgelegenheid Arbeitsplaatsen	Vershil
Totaal	4 164 569	4 159 483	5 086
Loontrekkend	3 489 200	3 522 275	-33 075
Zelfstandigen + Helpers	675 369	637 208	38 161

Bron: Steunpunt WAV, INR (Bewerking Steunpunt WAV)

Bibliografie

Coppens, H. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Antwerpen*. WAV-rapport 2006.

RSVZ (2003). *Statistiek van de personen die onder de toepassing vallen van het sociaal statuut van de zelfstandigen*. Brussel.

RSZ (2003). *Werknemers onderworpen aan de sociale zekerheid naar plaats van tewerkstelling: gegevens op 31 december 2003 en op 30 juni 2003*. Brussel.

Stevens, E. (2006). *RESOC-fiche: ERSV West-Vlaanderen*. WAV-rapport 2006.

Thoné, H. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Limburg*. WAV-rapport 2006.

Thoné, H. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Vlaams-Brabant*. WAV-rapport 2006.

Tielens, M. (2006). *RESOC-fiche: ERSV Oost-Vlaanderen*. WAV-rapport 2006.

Tratsaert, K., Booghmans, M. & Stevens E. (2002). Lokale arbeidsmarkten in België op de kaart gezet. In: *Steunpunt WAV-SSA, Jaarreeks 2002, De arbeidsmarkt in Vlaanderen, deel 3*, Leuven.

Vermandere, C. (2005). De ene job herbergt de andere. In: *Steunpunt WAV-SSA, Reeks de arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2005*, Leuven, pp. 87-109.

Lijst figuren

- Figuur 1. Betekenis van de kwadranten
- Figuur 2. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad (18-64 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)
- Figuur 3. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de jongeren (18-24 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)
- Figuur 4. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de vijftigplussers (50-64 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)
- Figuur 5. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de vrouwen (18-64 jaar) (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 30 juni 2004)
- Figuur 6. Betekenis van de kwadranten
- Figuur 7. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)
- Figuur 8. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de primaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)
- Figuur 9. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de secundaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)
- Figuur 10. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de tertiaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)
- Figuur 11. Aanwezigheidsindex van de zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs in loondienst in de quartaire sector (Vlaamse RESOC's en Limburgse streken; 31 december 2003)

Lijst tabellen

- Tabel 1. De totale werkgelegenheid en haar componenten (Vlaams Gewest, de Vlaamse RESOC's en ERSV's en de Limburgse streken; 31 december 2003)
- Tabel 2. Dubbeltellingen en ontbrekende groepen berekend op basis van het Datawarehouse AM&SB (België; juni 2002)
- Tabel 3. Raming van het aantal werkenden (18-64 jaar) in detail: vergelijking van de huidige raming en de raming met correctie op basis van het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Vlaams Gewest; 2004)
- Tabel 4. Raming van de werkgelegenheid: vergelijking tussen het INR en het Steunpunt WAV (België)

Lijst van gebruikte afkortingen

AI	Aanwezigheidsindex
BGDA	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling
Datawarehouse AM&SB	Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming
DMFA	Déclaration Multifonctionnelle – Multifunctionele Aangifte
EAK	Enquête naar de Arbeidskrachten
ERSV	Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden
FOD Werkgelegenheid	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid
FOREM	Formation et Emploi
HVKZ	Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden
INR	Instituut voor Nationale Rekeningen
INSZ	Identificatienummer Sociale Zekerheid
IWEPS	Institut Wallon de l'Evaluation, de Prospective et de la Statistique
KBO	Kruispuntbank voor Ondernemingen
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
K.U.Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LATG	Loon- en arbeidstijdgegevensbank
NACE	Nomenclature Générale des Activités Economiques dan les Communautés Européennes
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
Nwwz	Niet-werkende werkzoekende
ORBEM	Office Régional Bruxellois de l'Emploi
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
RESOC	Regionale Economische en Sociale overlegcomités
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSVZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

RSZ-DMFA	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid Déclaration Multifonctionnelle – Multifunctionele Aangifte
RSZ-PPO	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SPR	Streekplatformen
STC	Subregionale Tewerkstellingcomités
Steunpunt WAV	Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding